DOĞAN KARDEŞ

SAYI 29, ŞUBAT 1991, YIL: 3, AYLIK DERGİ, KDV DAHİL 4.000 TL

KİTAPLIĞINIZIN İKİ YENİ ÜRÜNÜ

• Yazar Sevim Ak'ın üçüncü öykü kitabı: Pembe Kuşa Ne Oldu? Çizer kardeşi Behiç Ak'ın resimlediği bu kitap, on öyküden oluşuyor. Bunlarda, alışılmış çocuk öykülerinde sıklıkla görülen "ders verme amacı" yok. Çocukların dünyasına tepeden bakmıyor Sevim Ak. Çocukları, "büyük" olmaya hazırlama kaygısı yok. Sevim Ak, bir çocuğun duyarlılığı, sevecenliği ve merakıyla yaklaşıyor olaylara. Çocuklarımızın hemen her gün yaşadıkları olayları, onların duyarlılığı ve anlatımıyla öykülüyor.

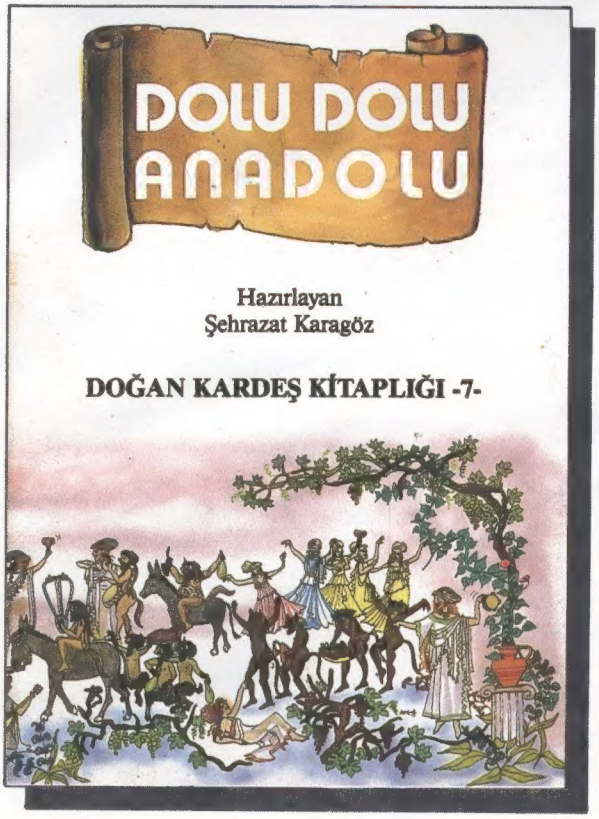

• Dolu Dolu Anadolu adlı bu kitapta, Doğan Kardeş'in aynı adlı bölümünde yer alan mitolojik öyküler toplandı. Mitolojileri arkeolog Şehrazat Karagöz derledi ve öyküledi. Anadolumuzun zengin kültürel mirasını yansıtan mitolojik öyküleri beğeneceğinizi sanıyoruz.

YAPI KREDİ YAYINLARI

Yeniçeriler Cad. Sinekli Medrese Sok. No: 1
Beyazıt 34 491 İSTANBUL
Tel: (1) 516 85 32, (1) 516 93 23

DOĞAN KARDEŞ

1945'TEN BERİ TÜRK ÇOCUKLARININ DERGİSİ

Sayı 29, Şubat 1991

Yapı Kredi Yayınları Ltd. Şti. Adına Sahibi:
Ömer KAYALIOĞLU

Genel Yayın Yönetmeni ve Sorumlu Müdür:
Turhan İLGAZ

Yayın Danışmanı: Nadir Ergin TELCİ
Yazı İşleri Müdürü: Nevzat BASIM
Sanat Yönetmeni: Erdoğan UĞURLU
Yazı İşleri: Sema Polat ÖĞÜT, Zeynep ARSLAN

Katkıda Bulunanlar: Çiğdem AKSOY, Tuncay BATIBEKİ, Behice BALTA, Nesrin BARAZ, Tansel BAYBARA, Selda BAYBARA, Gülten DAYIOĞLU, Ercan DİNÇER, Esin DÜZAKIN, Ali Murat ERKORKMAZ, M. Ali KILIÇBAY, Ayşegül KOŞAN, Aziz NESİN, Feridun ORAL, Mehmet SEVİNÇ, Ateş SUNAY

Kapak Deseni: Erdoğan UĞURLU

Reklam ve Pazarlama Müdürü:
Metin MERİÇBOYU

Temsilcilerimiz: Gültekin ALTUN, Avni ÇAĞIRIR

Abone ve Bilgi İşlem: Figen MANGALTEPE, Deniz ONAT

Muhasebe: Levent ALTUNBEK, Işın EVİRGEN

Dizgi: Tipograf
Renk Ayırımı, Film ve Montaj: Laçin Repro
Baskı: Cem Ofset Matbaacılık San. A.Ş.
Dağıtım: GAMEDA

İlan Koşulları:
Arka Kapak : 5.000.000 TL
Kapak İçleri : 4.500.000 TL
İç Sayfalar : 4.000.000 TL
İnsört : 6.500.000 TL

Fiyatı: 4.000 TL (KDV dahil)
KKTC Fiyatı: 6.000 TL
Abone Bedeli (yalnız 1 yıllık): 45.000 TL
Taahhütlü Gönderi: 60.000 TL
Yurt Dışı: 20 US $, 30 DM

Yapı Kredi Yayınları Ltd. Şti.
Yeniçeriler Cad. Sinekli Medrese Sk. No: 1, Kat: 3
Beyazıt/İSTANBUL
Telefon: 516 93 23 - 516 85 32 - 516 89 83
Faks: 516 13 51

Ünlü yazarımız Aziz Nesin, dergimizde "Yağmur Duası" adlı öyküsü gazetemizde Nesin Vakfı ile ilgili haber dolayısıyla bizlerle olacak. Aziz Nesin 1915 yılında İstanbul'da yoksul bir ailenin çocuğu olarak doğdu. Okuyup subay oldu. Ama sonra ordudan ayrıldı. Bu yüzden bir süre değişik işler yaptı. Sonra kimi gazetelerde ve dergilerde çalıştı. Öykülerindeki komik olaylar, gerçek yaşamında da Aziz Nesin'in peşini bırakmadı. Örneğin, 1946 yılında çıkarttıkları gülmece dergisi Markopaşa çok ilgi gördü. Ama dergi kapatıldı. Yazarlar bu kez dergiyi Merhumpaşa (merhum, ölmüş anlamında kullanılan bir sözcüktür) adıyla çıkardılar. Dergi, yine kapatılınca bu kez Malumpaşa (malum, bilinen, tanınan anlamında kullanılan bir sözcük) adıyla çıkardılar.

90'a yakın ürünü bulunan çocuk dostu Aziz Nesin, bugün 75 yaşında. (Fotoğrafta, dergimiz muhabirlerinden Ayşegül Koşan Aziz Nesin ile görüşürken görülüyor.) Aziz Nesin ile yaptığımız söyleşiyi, gazetemizde okuyabilirsiniz.

Belgrad ormanında buluştuk. Çok eğlendik. Ormandaki uygun yerlere hayvanlar için yiyecekler bıraktık. Kimi kardeşlerimiz hayvanları göremedikleri için üzüldüler. Ama önemli olan, onları görmesek de sevmemiz ve korumamızdır diye düşündüler. Üstelik etkinliğimiz TRT televizyonu tarafından görüntülendi. Televizyonun ikinci kanalında, "Günlerin getirdiği" adlı programda, televizyona bile çıktık. Etkinliğimizle ilgili haberi gazetemizde bulabilirsiniz. Gelecek etkinliklerde sizleri de aramızda görmek istiyoruz.

Doğan Kardeş'in Çocuklara Armağanı: Kardeş Card

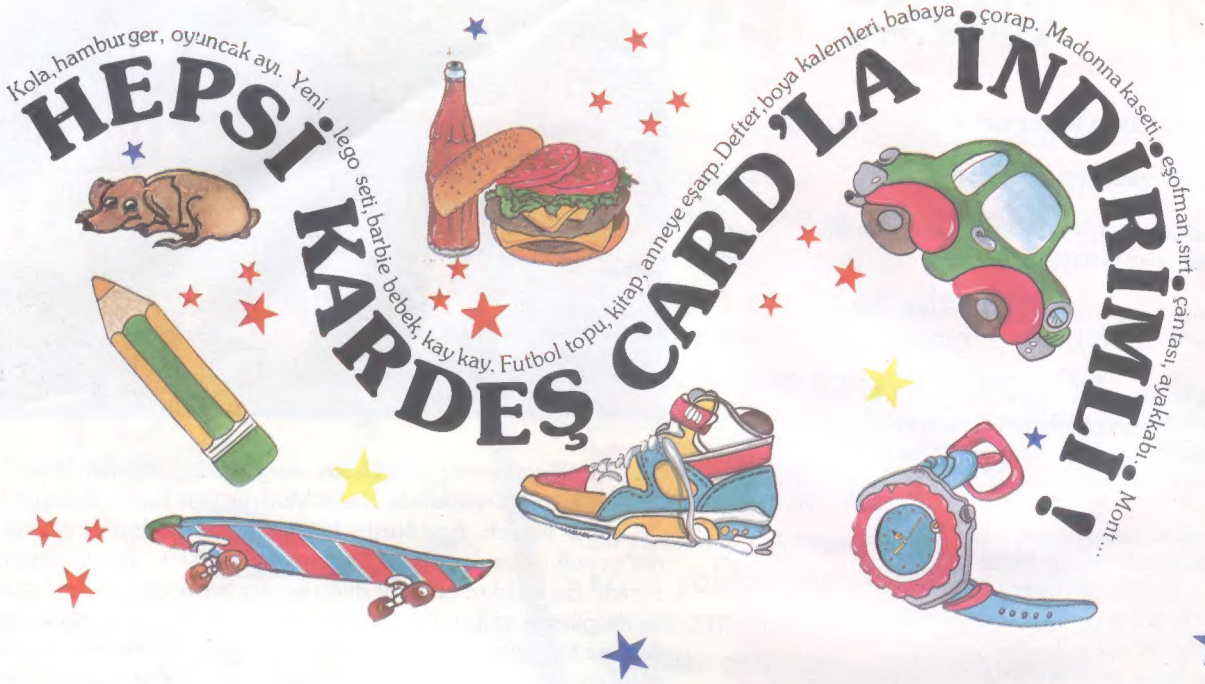

Çocuklar,

Doğan Kardeş bu yıl abone olanlara **Kardeş Card** armağan ediyor.
Kardeş Card çocukların indirim kartı!
Giyim mağazalarında... hamburgercilerde... oyuncakçılarda...
kırtasiyecilerde... Daha aklınıza ne gelirse! Hepsinde sizler için indirim var.
Geçerli olduğu her yerde **Kardeş Card**'tan yararlanabilirsiniz.
Kardeş Card sürprizlerle dolu...

Kardeş Card almak mı? Çok kolay. Doğan Kardeş'e abone olun. Kartınızı hemen alın.

Kardeş Card, Doğan Kardeş ve Card34 işbirliği ile gerçekleştirilmiştir.

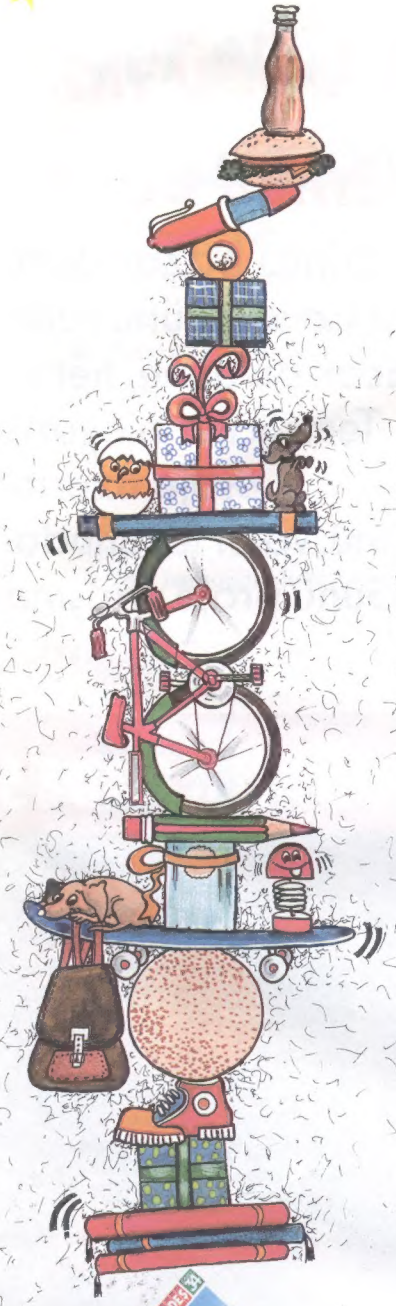

Kardeş Card'ınızı nasıl alacaksınız?

★Kardeş Card, alabilmek için öncelikle Doğan Kardeş'e abone olmanız gerekiyor.
★Doğan Kardeş abone formu dergimizin içinde ve Yapı Kredi Bankası şubelerinde bulunmaktadır. Bu formu üzerinde tarif edildiği gibi doldurup, 45.000 TL. abone bedelini yatırdıktan sonra bize gönderin.
★1.Ocak.1991 tarihinden itibaren abone olan tüm kardeşlerimizin Kardeş Card'ları adreslerine postalanacaktır.
★Kardeş Card abone olduğunuz süre içinde geçerlidir.

1.Ocak.1991 tarihinden önce abone olan kardeşlerimizin, Kardeş Card'larını alabilmeleri için:

★*Önce, Yapı Kredi Bankası İstanbul Beyazıt Şube 003800-0 no.lu hesaba ya da 476676 no.lu posta çeki hesabına 5000 TL. bedel yatırmaları,*
★*Daha sonra, aldıkları dekont ya da kupürü isim ve abone kodlarıyla bize göndermeleri yeterli olacaktır.*

Abone formları Doğan Kardeş Dergisi ve Yapı Kredi Bankası Şubelerinde bulunmaktadır.

Dünya Çocuk Günü'nde ülkemizi siz temsil edin...

Her yıl Nisan ayının dördüncü pazar günü, Birleşmiş Milletler'de Dünya Çocuk Günü kutlanıyor. Bu yıl beşincisi kutlanacak bu güne, her ülkeden bir temsilci çocuk katılıyor. Temsilciler bir yarışma sonunda belirleniyor. Yarışma bir proje üzerine oluyor ve konu Dünya Çocuk Günü Vakfı tarafından saptanıyor. 1991 Dünya Çocuk Günü proje yarışması konusu; **Ver elini temiz bir dünya yaratalım...**

"Her yıl on dört milyon (14.000.000) çocuk, çevre kirliliği sonucu ölüyor. Hava kirliliği gençleri yaşlılardan daha çok etkiliyor. Zehirleyici maddeler ve radyasyon çocuklara yetişkinlerden daha ciddi zarar veriyor. Kirlenmiş sular karşısında çocuklar ve gençler, yetişkinlere oranla daha korunmasız durumdalar.

Bunun için bir şeyler yapabilir miyiz? Bize katılın! Dünya Çocuk Günü bir kutlama günüdür. Ama aynı zamanda, daha iyi bir dünyayı amaçlayan bir sözleşmedir. Dünya Çocuk Günü, dünyalarını daha iyi bir yer haline getirecek bir projeyi tamamlamanın heyecanıyla, çocukların içerisindeki kutlama neşesini ortaya çıkarır.

Bize katılmakla Birleşmiş Milletler Çevre Programı (UNEP)'na da katılmış olacaksınız. UNEP, doğaya verilen zararlara karşı savaşta, Dünya Çocuk Günü Vakfı ile işbirliği yapıyor.

1991 Dünya Çocuk Günü'nün konusu: "Ver elini, temiz bir dünya yaratalım" Katılımlarınızı bekliyoruz."

Dünya Çocuk Günü Vakfı Başkanı
Filiz Odabaş-Geldiay

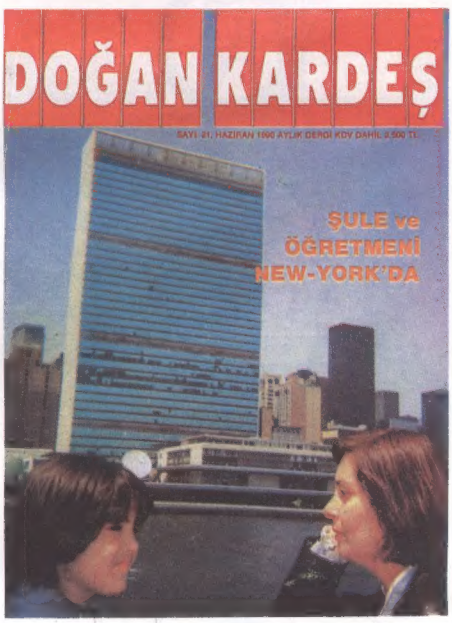

Birleşmiş Milletler binası, Amerika Birleşik Devletleri'nin New York kentinde bulunuyor. Dünya Çocuk Günü kutlamaları bu binanın Genel Kurul Salonu'nda 28 Nisan 1991 Pazar günü yapılacak. Fotoğrafta geçtiğimiz yıl ülkemizi temsil eden Şule Coşkun ve öğretmeni, Birleşmiş Milletler binası önünde görülüyor.

Ver elini temiz bir dünya yaratalım...

1991 Dünya Çocuk Günü Proje yarışmasının konusu bu. Birleşmiş Milletler'de ülkemizi temsil etmek isterseniz, yarışmamıza katılmanız gerekiyor. Geçtiğimiz yıl olduğu gibi, yarışma sonrası başarılı olan arkadaşımızı ve öğretmenini New York'a Doğan Kardeş gönderecek.

PROJE ÖNERİLERİ

Aşağıdakiler, ortak çalışma yapabileceğiniz konulara örnektir. Bu örnekleri geliştirebilir, çevre ile ilgili herhangi bir konuda başka çalışmalar yapabilirsiniz.

- Kıyı temizleme kampanyası düzenleyin. Bu bir ırmak, göl, ya da deniz olabilir. Yaklaşık üç kilometrelik bir kıyıyı çöpten temizleyin.
- Orman Bölge Müdürlükleri korumasındaki bölgelere ağaç dikebilirsiniz. Dikim sırasında, ormanların insan yaşamı için ne denli önemli olduğunu öğrenebilirsiniz. Ayrıca erozyon sonucu verimli toprağını yitiren yerlerde de yeniden ağaçlandırma etkinlikleri düzenleyebilirsiniz.
- Çöpe atılan, fakat çeşitli işlemler sonucu tekrar kullanılabilen malzemeleri toplayabilirsiniz. Toplanan bu malzemeleri satarak, kazandığınız parayla çevre sorunlarının önlenmesi için uygun bir yatırım yapabilirsiniz. (Okulunuzun servis aracına egzoz filtresi alabilirsiniz. Okulunuzun bacasına filtre taktırabilirsiniz. Okulunuzdaki bozuk çeşmeleri değiştirebilirsiniz.)
- Yaşamı tehlikede olan hayvanların bir listesini yapın. Listede sizin yörenizde yaşayanlar da var mı? Varsa bu hayvanları korumaya alabilirsiniz.
- Çevrenizdeki bir bahçeyi ya da bir tarlayı ekilebilir duruma getirin. Buraya ailenizin gereksinmesi olan ve bu mevsimde ekilebilecek şeyleri ekin. Ya da sınıfınızın pencerelerine saksılar yerleştirerek bitkiler yetiştirin. Böylelikle zamanı daha iyi değerlendirmenin de bir yolunu bulmuş olursunuz.
- Çevrenizde kullanma ya da içme suyu israfı var mı? Bu israfın önlenmesi için çalışmalar yapabilirsiniz.
- Bunlar bizim düşünebildiğimiz ortak çalışma örnekleri. Sizler kimbilir daha ne ilginçlerini bulacaksınız!

KATILMA KOŞULLARI

PROJE GRUBU

- Projeler kesinlikle grup halinde yapılmalı. Grup, sınıf arkadaşlarından oluşabileceği gibi, okul ve mahalle arkadaşlarından da oluşabilir.
- Grubun sorumlusu öğretmeniniz olmalı. Öğretmeniniz geliştirdiğiniz projeyi uygularken size yol göstermeli.
- Her grubun bir başı olmalı. Projenizin seçilmesi durumunda, Birleşmiş Milletler'e grup başı ve grup öğretmeniniz gidecektir.
- Proje grubu, 6-12 yaşları arasındaki çocuklardan oluşmalı. Grup, proje konusu olarak çevrelerinde etkili olan bir sorunun çözümünü almalı.

PROJENİN UYGULANMASI

- Projenin uygulanması sırasında fotoğraf çekilmeli. Çekim için dia pozitif film kullanılmalı. (Bu konuda büyüklerinizden yardım istemenizde yarar var.) Çektiğiniz fotoğraflardan, projenizi en iyi anlatan beşini bize göndermelisiniz.
  Eğer yarışmayı kazanırsanız, bu fotoğraflar Birleşmiş Milletler'de gösterilecek.

KOMPOZİSYON YAZILMASI

- Projenizi 250 sözcüğü geçmeyecek bir kompozisyonla anlatın. Kompozisyonunuzda şöyle bir bölümleme yapmanız uygun olur:
  İlk bölüm: Yakın çevrenizde insan yaşamını etkileyen sorunları tanıtın. Bu sorunlardan hangisini, hangi gerekçeyle proje konusu olarak seçtiğinizi belirtin.
  İkinci bölüm: Proje konusu olarak seçtiğiniz sorunun çözümü için neler yaptığınızı anlatın.
  Üçüncü bölüm: Arkadaşlarınızla birlikte projenizi uygularken neler öğrendiğinizi anlatın.

POSTER VE RESİM HAZIRLANMASI

- Projenizle ilgili olarak 60×50 santimetrelik resimler, 100×75 santimetrelik posterler hazırlayın. Poster ve resimler, 25-28 Nisan '91 tarihleri arasında Birleşmiş Milletler Çevre Fonu (UNEP) salonlarında sergilenecek.

NASIL GÖNDERECEKSİNİZ?

- Proje metninizi, poster, afiş ve fotoğraflarınızı,
  Doğan Kardeş (Dünya Çocuk Günü)
  Yeniçeriler Cad. Sinekli Medrese Sok. No: 1 Kat: 3 Beyazıt-İSTANBUL
  adresine **taahhütlü** olarak gönderin.

SON KATILMA TARİHİ

- Projeleriniz en geç 28 Şubat '91 tarihine dek adresimizde olmalı.

DİKKAT!

Projenizi gönderdiğiniz zarfın içerisine, grup üyelerinin özgeçmişlerini (hangi okulda okuyorsunuz, kaç yaşındasınız, adınız, soyadınız, telefon numaranız ve adresiniz) eklemeyi unutmayın.

JÜRİ ÜYELERİ

Doç. Dr. Türkel Minibaş, Doğal Hayatı Koruma Derneği Başkanı Nergis Yazgan, MEB temsilcisi, UNICEF temsilcisi, Sema Polat Öğüt, gazeteci-yazar Koray Düzgören.

ŞULE COŞKUN'UN ÖNCÜLÜĞÜ

Geçtiğimiz yıl, düzenlediğimiz proje yarışmasında birinci olan Diyarbakır Mehmet Sabri Güzel İlkokulu 3. sınıf öğrencisi Şule Coşkun, Birleşmiş Milletler'e gitti ve ülkemizi başarıyla temsil etti. Şule ülkemizi temsil etmek konusundaki başarısının yanı sıra, tüm dünya çocukları adına da önemli bir olayın öncülüğünü yaptı. Birleşmiş Milletler'e bağlı bir Çevre Fonu (UNEP) var. Bu fon geçtiğimiz yıla kadar, yalnız ABD'li gençlerin ve çocukların katılabildikleri bir çevre sorunları forumu düzenliyordu. Foruma ABD dışındaki ülkelerden gençler ve çocuklar katılamıyordu. (Forum, Dünya Çocuk Günü kutlamalarından hemen sonra yapılıyor.) Geçtiğimiz yıl, Çocuk Günü kutlamaları öncesi, Birleşmiş Milletler Genel Kurul Salonu'nda çocuk delegelerin projeleri sergilendi. Sergi sırasında, Şule'nin mantar yetiştirme projesi yoğun ilgi gördü. UNEP yetkilileri de Şule'yi davet edip, projesini anlatmasını istediler. Türkiye'ye dönmek zorunda kalan Şule foruma katılamadı. Dünya Çocuk Günü fahri başkanı, Türk çocuğu Funda Karagözler, forumda ülkemizi ve Şule'yi temsil ederek, mantar yetiştirme projesini anlattı. Bu, forum tarihinde ilk kez oluyor, ilk kez ABD dışından bir ülkenin çocuğu projesini anlatıyordu. UNEP yetkilileri bu durumda, bundan sonra düzenleyecekleri forumlara, tüm dünyadan çocukları çağırmaya karar verdiler. Düzenlediğimiz proje yarışması sonrası Birleşmiş Milletler'de ülkemizi temsil etme hakkını kazanacak olan arkadaşımız, UNEP Gençlik Forumu'na da katılacak.

▲ Diyarbakır'daki öğrenciler çiftçilerin hasattan sonra tahıl artıklarını yaktıklarını, bunun havayı kirlettiğini ve topraktaki canlıların ölümüne yol açtığını gözlemlediler. Yerel bir üniversite artıklarda mantar yetiştirilmesini önerdi. Bunun üzerine, artıkları plastik torbalara doldurdular. Mantar tohumlarını yerleştirdiler ve torbaları karanlık odalarda beklemeye aldılar. Bir ay içinde, yenilebilir ve besleyici mantarlar yetişti.

POSTA KUTUSU

İHTİYAR AĞAÇ

Şu ihtiyar ağaç
Ne yüzler gördü kimbilir
Hangi olaylara tanık oldu
Neler yaşadı acaba...

Dalları sanki
Ağırlaşmış da düşecekmiş gibi
Taşımıyor ihtiyar vücudu
Sanki hasta bir insan gibi.

Işıldayan yaprakları
Hâlâ yepyeni gibi
Sanki bağırıyorlar bize
Gitmiyoruz diye.

Şu ihtiyar ağaç
Bize de gövdende yer ver.
Gölgende biz de oynayalım
Şu son günlerinde...

Elâ EDİZ

BABAM İÇİN

Ben ilkokul üçe gidiyorum. Babam için bir şeyler yazmak istedim.

Biz babamla çok iyi anlaşırız. Onunla güreş yaparız, karate yaparız. Ben babamı yeniyorum. Tabii babam bana mahsus yeniliyor. Babam bana futbol topu aldı. Onu çok seviyorum. Bizim için çok çalışıyor. Sağol baba, her şey için çok teşekkür ederiz. Annem, ben ve kardeşlerim seni çok seviyoruz.

Cengizhan ALBAYRAK/
İSTANBUL

DÜNYA

Bir dünya düşünüyorum,
Tertemiz, pırıl pırıl.

Bir dünya düşünüyoruz,
Özgür, barışçıl.

Bir dünya düşünüyorlar,
Her şeyi alın teri ile kazanılan,
Herkesin hakkı olan bir dünya.
Öyle olsun ki,
Yaşanılabilsin bu dünyada.

Sevgi ATA

TEKNOLOJİNİN YAPTIKLARI

Teknoloji, teknoloji dediniz,
Sonunda istediğinizi elde ettiniz,
Ama bu dünyayı da mahvettiniz.
Bu dünyaya, bir kaya parçası gözü ile baktınız,
Ama ne yazık ki çok aldandınız.
Bu dünya üstünde bir sürü uygarlıklar kuruldu,
Bu dünyada en güzel duygular yaşandı.
Ne yazık ki siz bunların farkına varamadan,
Teknoloji diye, diye güzel dünyamızı harab ettiniz.

Murat HANÇER/İSTANBUL

PINAR İPLİKÇİOĞLU
İSTANBUL

BİLGE LÂLE
ANADOL
İSTANBUL

O HALDE LÜTFEN

Adam geç vakit evine dönerken biri yaklaşarak sordu:

— Afedersiniz, boks bilir misiniz?

— Hayır, bilmem.

— Ya silah falan taşır mısınız?

— Asla!

— O halde, lütfen cüzdanınızı verir misiniz?

M. Murat ESENDİR/İSTANBUL

MUTSUZ ÇOCUK

Bir gün Cem uyandığında, çok mutsuzdu. Kalktı, elini, yüzünü yıkamadı. Kahvaltısını yapmadan, sokağa çıktı. Fakat, sokakta hiç kimse yoktu. Çünkü, saat 6'ydı. Birkaç saat geçince, okul saati geldi. Fakat, Cem okula gitmedi. Ödevini alamadı. Ödevini yapamayınca, Cem daha çok üzüldü. Öbür sabah, kalkınca yine çok mutsuzdu. Yine elini yüzünü yıkamadı, kahvaltısını yapmadan sokağa çıktı. Birkaç saat geçtikten sonra, o gün Cumartesi olduğu için, bütün herkes çıkmıştı. Cem, çok mutlu oldu.

Atilla BAYBARA

BİRLİKTE YAZALIM BİRLİKTE YARATALIM

İKİ PORT

Hazırlayan: Nesrin BARAZ
Resimleyen: Nazan ERKMEN

Güneyde bir ağacın dalında iki kardeş portakaldılar. Aynı rüzgârla sallandılar, aynı yağmurla ıslandılar, aynı güneşle ısındılar. Aynı topraktan beslenip büyüdüler. Tomurcukken çiçek oldular, güzel güzel koktular. Çiçekten çağla oldular, yeşil yeşil güldüler. Akdeniz güneşi ile kızarıp olgunlaştılar, gittikçe portakal rengine dönüştüler. Ama biri öbüründen biraz küçük kaldı. Çağla iken pek farklı değildiler. Birbirlerini severlerdi. Birbirlerine dokunup "elim sende" oynarlardı. Aynı sesle gülüşür, neşelenirlerdi.

Günün birinde adını bilmedikleri bir böcek geldi, sol yandaki portakal çağlasının üstüne kondu. Hortumunu sallayıp biraz su emdi. Çağla portakalın çok canı yandı. Kendi sesiyle bağırıp çağırdı. Kimse yardımına gelemedi. Ağaçların yaşamında bu olanak yok. İyi ki böcek emdiği suyu beğenmedi. Çok ekşi buldu. "Daha olmamış", deyip uçup gitti.

Sol yandaki portakal çağlası o günden sonra hastalandı. Neşesi kaçtı. Kardeşi gibi gülüp oynayamaz oldu. Büyümesi durdu. İçinde gizli bir sancı vardı. Daha çok düşünüyordu. Çevresini gözlüyor, olup bitenleri anlamaya çalışıyordu.

Kardeş ise hiç oralı değildi. O, günden güne serpilip büyüyordu. Daha çok süslenmeye, güzel görünmeye çalışıyordu.

Aynı dalda iki kardeş portakaldılar, ama araları gittikçe açılıyordu. Zaman zaman tartışıyorlardı. Küçük portakal, kardeşinin kendini beğenmişliğine içerliyordu. O da öbürünü küçümsüyor, "Senden rahatsız oluyorum, ne bu halin," diye çıkışıyordu. Bazen birbirlerine küsüyor, günlerce konuşmuyorlardı.

İkisi de kendi içlerine kapanmış düş kuruyorlardı. İri portakal, çiçeklerle donatılmış beyaz örtülü zengin bir sofraya kurulup oturmayı özlüyordu. Sofrada türlü yiyecekler olmalıydı. Gümüş tabaklara konmalıydı. Kendisi ancak böyle bir sofraya layıktı. Evin hanımı ya da genç kızı, pamuk gibi yumuşak elleriyle soymalıydılar onu. Konuklarına övünerek sunmalıydılar.

Hastalandığı için yeterince büyümeyen küçük portakalın düşleri ise daha başkaydı. Onu çalışan insanlar, yoksul insanlar yemeliydi. Hele bir küçük çocuk, ateşli bir hasta yese ne güzel olurdu. Onlara kimbilir ne kadar güzel gelirdi, hız verirdi. Güçlerine güç katardı.

Derken günün birinde adamlar bahçeye sandıklar getirdiler. Ağaçlara merdiven dayadılar. Toplayacaklardı demek. Artık ayrılacaklardı. Kimbilir ne tarafa, hangi kente gideceklerdi? Kimin sofrasında yer alacaklardı. Merak ve heyecan içindeydiler.

İşçi, merdiveni dayayıp ağaca çıkarken titrediler. Birbirlerine son olarak dokundular.

— Hadi kardeş, bol şanslar. Artık ayrılıyoruz. Bundan sonra kendi yolumuzda gideceğiz. İyi kötü günlerimiz geçti. Birbirimizi unutmayalım.

— Unutmayalım, dedi öbürü. Kardeşiz biz...

TAKAL

O sırada işçinin eli dokundu, önce küçüğü, sonra büyüğü büküp kopardı. Sepetin içine attı. Ayrıldılar. İçlerinde derin bir acı duydular. Sepet sandığa boşaltılırken bir aralık gene yanyana geldiler, ama kendilerine benzeyen bir sürü portakal arasında birbirlerini kaybettiler. Bir daha da görüşmediler.

Ağacın gölgesinde bir kadın işçi portakalları sandıklara yerleştiriyordu. Büyük ve gösterişli olanları ince kâğıtlara sarıp güzelce sandığa diziyorlardı. Onların rahatı iyiydi. Ama küçükleri pat diye yığının üstüne atıyorlardı.

Bizim küçük portakalı da öyle attılar. Yuvarlandı gitti bir kıyıya. Böğrü zedelendi, canı yandı.

Ama öbürünü özenle kâğıda sarıp sandığa yerleştirdiler. Üstünü sıkıca kapattılar. Ertesi gün arabaya yüklediler. Kamyon İstanbul'a doğru yola çıktı. Asfalt yolun üstünde rahat bir yolculuk yaptılar.

Küçük portakalı ise öbür kendine benzeyenlerle, birlikte açık bir kamyona harmanlama yığdılar. İki gün bir gece durmadan yol aldılar. Çok kötü yollardan geçtiler. Yüksek dağları aştılar. İçleri dışlarına çıktı. Ağrımadık yerleri kalmadı. Sonunda bir kasaba pazarına vardılar. İki adam tepelerine çıkıp bağırmaya başladı.

— Portakala gelin portakalaaa! Vitamin dolu portakalaaa...

— Bu öyküyü günümüz yazarlarından Talip Apaydın yazmış.

Bir ağacın dalında iki kardeş portakalın öyküsü burada bitmiyor. İri portakalla minik portakalın düşleri var. Bu düşleri gerçekleşti mi acaba?

Sizce hangisi kendinden çok başkalarını düşünüyor? Hangisinin düşü gerçekçi, yani bir portakal olarak var oluşunun gerektirdiği gibi?

Bu çalışmamızda size biraz ipucu vereyim dilerseniz: Bir portakal "zengin bir sofrada gümüş tabaklara konduğu" zaman mı yoksa "ateşli bir hastanın, bir küçük çocuğun gücüne güç kattığı" zaman mı işe yarar?

Şimdi bu küçük öykünün sonunu siz tamamlayın, siz yazın. Doğan Kardeş'e iletin. En güzel, en ilginç "son"u yayımlayacağız. Doğan Kardeş yayınlarından bir ödülümüz de var. Bu yüzden öykünün son bölümüyle birlikte adresinizi de yazmayı unutmayın!

Öyküyü yazar nasıl bitirmiş? Sizler nasıl bitirdiniz? Gelecek sayımızda her ikisini de okuyacaksınız.

Hadi hemen kalem kâğıda sarılın!

ANTARKTİKA'DA YEDİ AY

Altı farklı ülkeden, altı adam, Antarktika kıtasını köpeklerin çektiği kızaklarla geçtiler. Hem de kıtanın en geniş yerinden. Bu cesur altı adamın serüvenini anlatacağız size.

Antarktika tamamen buzla ve karla kaplı bir kıta. Üstelik güney kutup noktası da bu kıtada. Bu yüzden pek çok araştırmacı, kutup noktasını bulabilmek için kıtaya gelmiş. Pek çok ölümcül serüvenden sonra, Amundsen adlı bir araştırmacı kutup noktasına ulaşmış.

Ama kimse kıtayı boydan boya geçme cesaretini gösterememiş. Bir yüzyıl öncesine kadar hiçbir insanın ayak basmadığı bu kıtada araç yok. İnsanların bu kıtayı ya yürüyerek, ya da köpeklerin çektiği kızaklarla geçmeleri gerekiyor. 1981 yılında karda ilerleyen motorize kızaklarla kıta geçilmiş. Ama bu altı serüvencinin geçtiği uzun yoldan değil, daha kısa bir yoldan yapılmış.

Altı serüvenci, yedi ay süren yolculuklarına Antarktika yarımadasından başladılar. Yoğun kar fırtınaları, kar uçurumları, kar tepeleriyle mücadele ederek, kıtanın diğer ucuna ulaştılar. Amerikan Ulusal Coğrafya Derneği dergisi de geziyi fotoğrafladı.

Serüvensever kardeşlerimizin beğeneceğini umarız.

WILL STEGER

JEAN-LOUIS ETIENNE

VICTOR BOYARSKY

OIN DAHE

KEDIV SOMERS

KEIZU YUMETSU

Altı ayrı ülkeden, altı serüvenci.

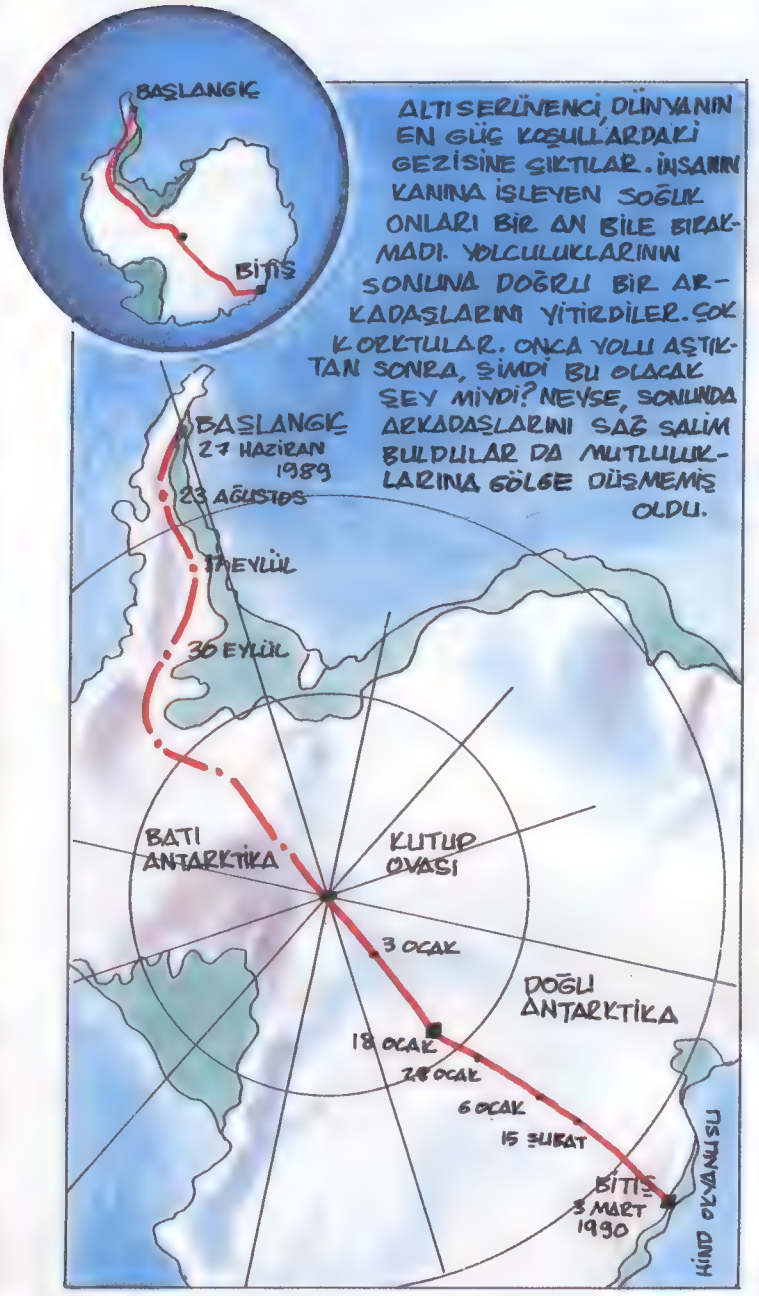

▲ *Antartika'da kar ve buz var. Ama su yok. Su, çadırlardaki ocaklarda karın eritilmesiyle elde ediliyor.*

◀ *Serüvencilerin rotası.*

◀ *Köpekler, serüvencilerin en yakın dostları. Onlar olmadan yolculuk tamamlanamaz. Kar tabakaları üzerinde bazen beklenmedik yarıklar oluşuyor. Bunlardan birine düşen köpek, zorlukla kurtarıldı.*

Sovyet serüvenci Victor, her gün ne kadar yol aldıklarını, çadırın bezine yazıyordu. ▼

▲ *İşte kutup noktası.*

Kar fırtınasının ortasında mola. Soğuğa rağmen, serüvenciler, çorba, çay ve çikolatadan oluşan yiyeceklerini yiyorlar.

YEŞİL BİR YER

BAHADIR İŞLER

ROOOOOVV
ROOOO
ROOOO
ARTIK BURADA YAŞAYAMAM! BAŞKA BİR YER BULMALIYIM!...
KÖLLERİM ÇOK DERİNDE...
HIIIH!... BE-EH!
HAH!.. TAMAM OLDU İŞTE!..
NEREYE GİDECEĞİNİ BİLMİYORDU!.. KAYGILIYDI AĞAÇ.

EĞER UZUN SÜRE TOPRAKTAN AYRI KALIRSAM... BU BENİM SONUM OLUR!
ARTIK MUTLAKA BİR YERLERE BAĞLANMALIYIM.
BÜTÜN DOSTLARIMI BIRAKTIM! ZATEN ÇOĞUDA ÖLMÜŞTÜ!. HİÇ ÜMİDİM YOK!.
HEEY! İŞTE BİR TANE DAHA!..
!?
HEY! DUR! KAÇMA, SANA ZARAR VERMEM!
BU BİR İNSAN!
AAAY!..
VHİJ
BAŞARAMADIM!.. SONUM GELDİ.. KÜÇÜK İNSAN GELECEK. BENİ KESİP YAKACAK!..
UMARIM BİR ŞEY OLMAMIŞTIR BİR YERLERİNE!...
HA?!
SENİ ARADIĞIN YERE GÖTÜRECEĞİM!. HENÜZ HAVANIN KİRLETİLMEDİĞİ, YEŞİL BİR YERE!...

BİZ AĞAÇLARLA BİRLİKTE YAŞIYORUZ! ONLAR BİZİ KORUYOR, BİZ DE ONLARI! HEPİMİZ MUTLUYUZ!..
BİRLİKTE YAŞIYORSUNUZ HA? VAY CANINA!
İŞTE SU TEPENİN ARKASINDALAR! GÖRÜNCE İNANACAKSIN DEDİKLERİME.
!
EVEET! TAM ARADIĞIM GİBİ... "YEŞİL BİR YER"
- SON -

YAĞMUR DUASI

Yazan: Aziz NESİN

Resimleyen: Erdoğan UĞURLU

Yetmiş seksen yıl öncesi yaşanmış bir olayı anlatıyorum. O zamanlar, Ayvalık'la Burhaniye arasında Türk ve Rum köyleri vardı. Bunlar, komşu köylerdi. Kimi köylerde de Türkler ve Rumlar karışık, iç içe yaşarlardı.

Bu köylerden bir Türk köyünün imamının adı Veysel Hoca'ydı. Bu köye komşu olan Rum köyünün papazının adı da Vasil'di. O Türk köyünde birkaç Rum evi vardı. Rum köyünde de birkaç Türk evi vardı.

Bu iki köyün insanları birbirlerini severlerdi. Ama Türk köyünün imamı Veysel Hoca'yla Rum köyünün papazı Vasil'in arası pek de iyi değildi. Çünkü imamlık ve papazlık işlerinden başka, ikisi de köylülerin hastalıklarını sağaltma işiyle uğraşıyorlardı. Bu işten para da kazanırlardı. İmamla papazın dualar okuyup hastaları iyileştirdiğine köylüler inanırlardı.

İşte bu yüzden imamla papaz birbirlerini çekemezlerdi. Ama yine de selamlaşır, konuşur, görüşürlerdi.

Yağmurun yağmadığı kurak geçen yaz ve güz aylarında ekin ve ürünler verimsiz olurdu. Bu yüzden köylüler sıkıntıya düşerdi. Bu kurak zamanlarda hem Türk, hem Rum köyünün insanları yağmur duasına çıkarlardı. Rumlar, Papaz Vasil'in arkasına takılır, yakındaki bir dağa çıkar, o dağda yamur yağsın diye dua ederek gecelerlerdi. Türk köyündekiler de, imam Veysel Hoca'nın ardına düşer, yağmur duasına çıkarlardı. İmamın mı, papazın mı duasının daha etkili olduğu, hangisinin duasının yağmur yağdırdığı anlaşılsın diye, imam Veysel Hoca ile Papaz Vasil ayrı zamanlarda yağmur duasına çıkmaktaydılar. İmamın mı, yoksa papazın mı duasının yağmur yağdıracağını, hem Türk, hem Rum köylüleri merak ederlerdi. İmamla papaz arasındaki asıl rekabet işte bu yağmur duası yüzündendi. Kimileyin Papaz Vasil, İmam Veysel Hoca'dan önce davranıp yağmur duasına çıkıyordu. Kimileyin de Veysel Hoca, Papaz Vasil'den önce davranıyordu. İster önce davransın, ister sonraya kalsın Papaz Vasil'in duası çok kez kabul olunmazdı. Onun duasından sonra, yağmur yağmazdı. Buna karşılık Türk köyünün imamı Veysel Hoca ne zaman yağmur duasına çıksa, duasının arkasından şakır şakır yağmur yağardı.Papaz Vasil'in duaları boşa gidiyor, Veysel Hoca'nın duaları kabul olunuyordu. Bu yüzden de Veysel Hoca'yla Papaz Vasil'in arası gittikçe açılıyordu.

Veysel Hoca'nın her yağmur duasından sonra yağmur yağdığını gören Rumlar da, Veysel Hoca'nın arkasına takılıp Türklerle birlikte yağmur duasına çıkmaya başlamışlardı. Üstelik Rum hastalar da, iyileştirmesi için Veysel Hoca'ya gidiyorlardı. Papaz Vasil buna çok kızıyordu. Ama elinden bir şey gelmiyordu.

Papaz Vasil, Veysel Hoca'nın nasıl yağmur yağdırdığını düşünüp duruyordu. Veysel Hoca'ya giden hastalar günden güne artarken, duası tutmayan Papaz Vasil'e giden hastalar azalıyordu.

Günlerden bir gün hiç umulmadık bir olay oldu. Gecenin bir zamanı, Papaz Vasil'in evinin kapısı çalındı. Papaz Vasil yatağından kalkıp kapıyı açınca şaşırıp kaldı. Gelen, komşu Türk köyünün imamı Veysel Hoca'ydı. Veysel Hoca, iki kişinin koluna tutunarak zor yürüyordu. Türk köyünden at arabasıyla gelmişlerdi. Araba az ötedeydi.

Papaz Vasil,

— Hoş geldiniz, buyrun hemşeriler... diyerek Türk konuklarını içeri aldı.

Zor yürüyen imam Veysel içeri girdi. Üç Türk ocağın karşısındaki sedire oturdular.

Papaz Vasil,

— Geçmiş olsun Veysel Hoca, neyin var? diye sordu.

Veysel Hoca da derdini anlatmaya başladı:

— Vasil Efendi kardeşim, bu benim ağrılarım, sızılarım... Yıllardan beri çekerim ben bu ağrıları, sızıları... Bütün kemiklerim sızılar, ile de bacaklarım... Birkaç gün sürer, sızılar, sonra geçer. Kimileyin daha kısa sürer. Gene tuttu işte bacaklarımın sızıları... Zor yürüyorum. Oysa yarın sabah bizim köylülerle yağmur duasına çıkacaktık. Yürüyemiyorum ki yağmur duasına çıkayım. Bildiğim, öğrendiğim nice ilaç, nice deva varsa hepsini denedim şimdiye dek. Hiçbiri işe yaramadı. Sızılarım bir türlü dinmiyor. Gittikçe de artıyor. Eskiden bu kerte çok değildi sızılarım. Şimdilerde hiç aman vermez oldu. İşte sana geldim Vasil Efendi kardeşim; ağrılarımı, sızılarımı dindirecek bir ilacın varsa, kurtar beni bu dertten...

Bu sırada Papaz'ın eşi odaya girdi. Konuklara hoş geldiniz dedikten sonra, tepsi içinde getirdiği kahveleri onlara verdi.

Veysel Hoca'yı dinleyen Papaz Vasil'in, kara sakalıyla bıyıkları arasında bir çizgi gibi görünen dudakları yeğnice kıvrıldı. Papaz Vasil, belli etmemeye çalışarak gülümsüyordu. Keyiflenmişti. Çünkü, Veysel Hoca'nın ne zamanlar yağmur duasına çıktığını ve her yağmur duasından sonra nasıl olup da yağmur yağdığını anlamıştı. Veysel Hoca'nın çok ağır romatizması vardı. Romatizmalılar, rütubete, neme, elektrik yüklü yağmur bulutlarına karşı çok duyarlı olurlardı. Yağmur bulutları daha toplanmaya başlayınca, onların kemikleri sızlamaya başlardı. Papaz Vasil bunu biliyordu. Demek, Veysel Hoca kemiklerinde yeğni sızılar başlayınca hemen köylüleri toplayıp yağmur duasına çıkıyordu. Nasıl olsa yağmur yağacaktı. Ama yağmur duasından sonra yağınca, herkes dua yüzünden yağmur yağdığını sanıyordu.

Papaz Vasil, Veysel Hoca'ya şöyle dedi.

— Veysel Hoca kardeşim, elimden geleni yaparım. Bu senin sızılarını dindirecek ilacı biliyorum. Bu gece hazırlarım, yarından tezi yok, evine kendim getiririm. Sana bir şurup vereceğim, günde beş kez, her namazdan önce içeceksin. Ayrıca lapa vereceğim. Lapayı sıcak sıcak ağrıyan yerlerine koyup, sonra saracaksın. Allah'ın izniyle, dilerim ki ağrıların, sızıların diner. Evime geldiğinize çok sevindim, ama hasta hasta buraya dek zahmet etmiyeydiniz. Bana bir haber salsaydın, ben gelirdim.

Veysel Hoca'yla onu getiren iki Türk, teşekkür edip Papaz Vasil'in evinden ayrıldılar. Papaz Vasil'le eşi, konuklarını arabaya binene dek götürdüler, yolcu edip uğurladılar.

Konukları gittikten sonra Papaz Vasil keyifli keyifli güldü. Eşi, niçin güldüğünü sorunca da şöyle dedi:

— Bunca yıldan beri Veysel Hoca'nın yağmur duasının nasıl kabul edildiğini merak edip duruyordum. Bu gece bunun gizini öğrendim, bu yüzden keyifliyim.

Papaz Vasil, uyumakta olan iki oğlunu uyandırdı. Onlara şöyle dedi:

— Çabuk giyinin. Köyün bütün evlerine bir bir gideceksiniz. Her evin kapısını çalın. Uyuyanları uyandırın. Onlara şu haberimi ulaştırın: "Yarın sabah çok erkenden, daha gün doğumunda herkes kilisede toplanacak. Hep birlikte yağmur duasına çıkacağız."

Papaz Vasil o gece uyumadı. Veysel Hoca'ya söz verdiği ilaçları sabaha dek yapıp yetiştirdi. İlaçları da yanına alıp, güneş doğarken kiliseye vardı. Köylüler kilisede toplanmışlardı. Hep birlikte, her zaman yağmur duasına çıktıkları dağa doğru yürümeye başladılar. Ancak yarım saatlik yol almışlardı ki, kapkara bulutlar üstlerine çöktü. Sanki kara bulutlar başlarına değecekmiş gibiydi. Yağmur damlaları tek tük düşmeye başladı. Papaz Vasil, az daha gitseler, yağmurdan sırılsıklam olacaklarını anladı. Köylülerine şöyle dedi:

— Allah duamızı kabul etti. İşte yağmur yağmaya başlıyor. İyice ıslanmadan haydi geri dönelim.

Köylerine dönerlerken de,

— Siz gide durun, ben şu bizim Veysel Hoca'ya bir uğrayayım... diyerek komşu Türk köyüne geldi.

Veysel Hoca'yı yatakta inlerken buldu. Yağmur da bütün hızıyla yağmaya başlamıştı. Veysel Hoca, Papaz Vasil'in yağmur duasından döndüğünü işitince, gizini öğrenmiş olduğunu anladı. Çok canı sıkıldı.

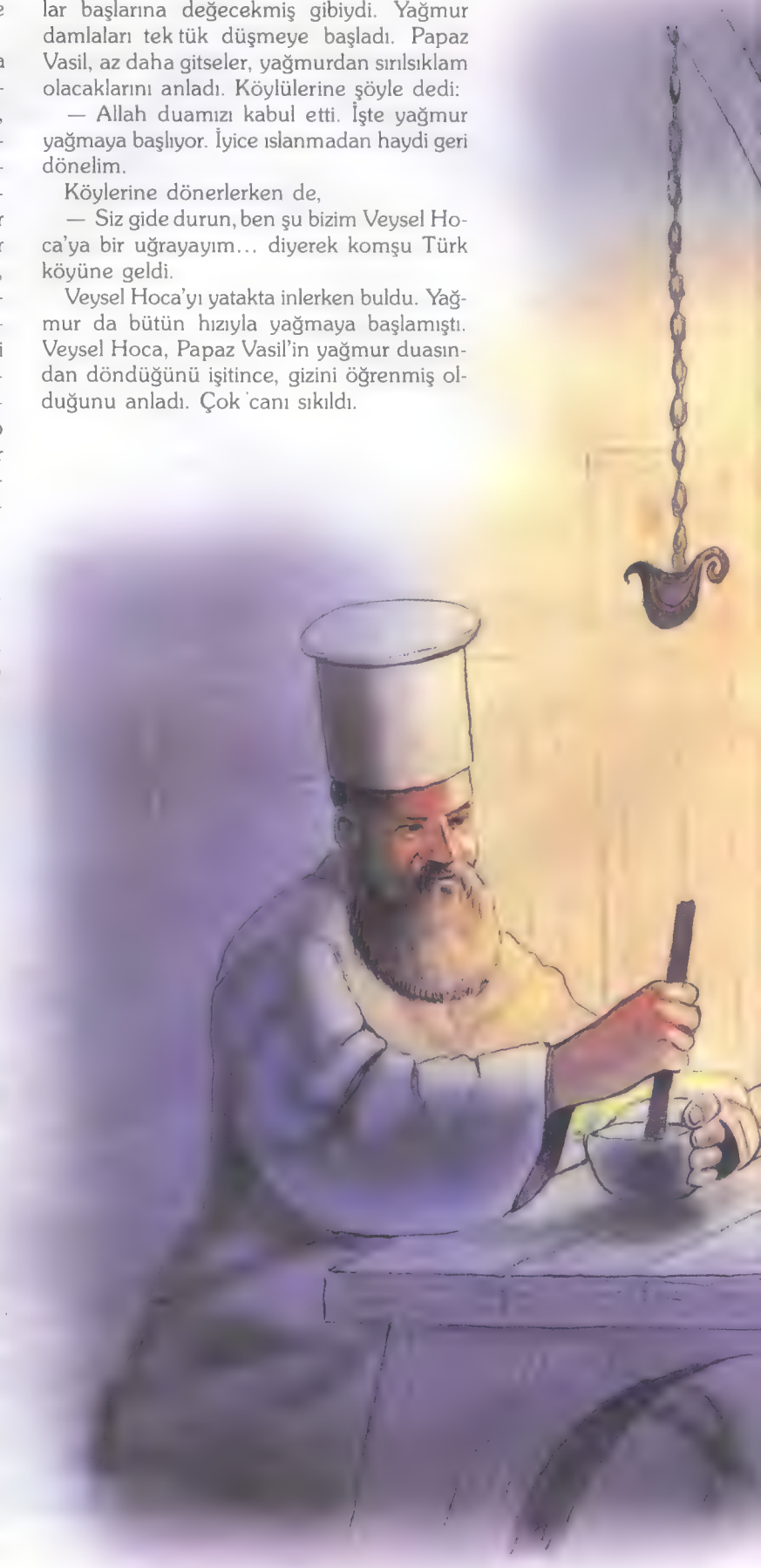

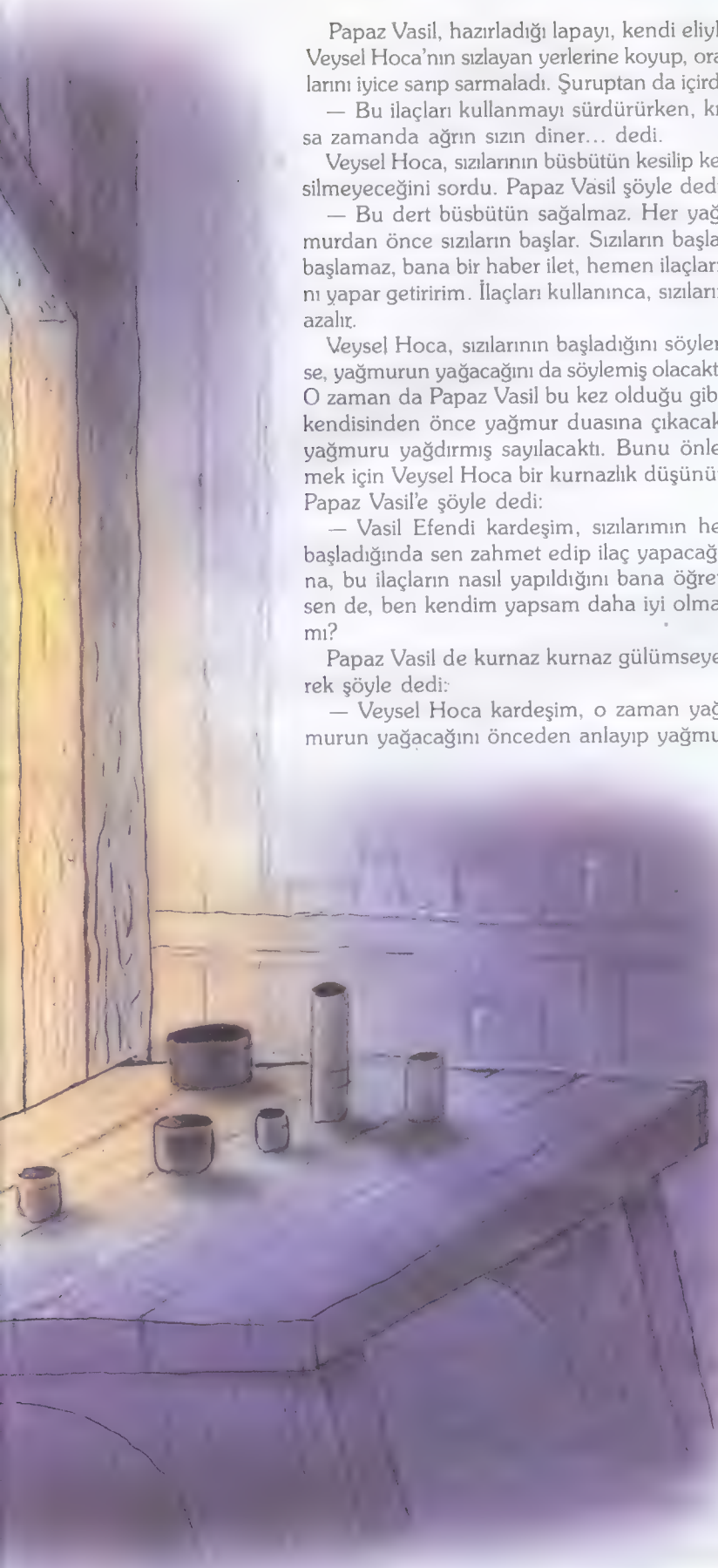

Papaz Vasil, hazırladığı lapayı, kendi eliyle Veysel Hoca'nın sızlayan yerlerine koyup, oralarını iyice sarıp sarmaladı. Şuruptan da içirdi.

— Bu ilaçları kullanmayı sürdürürken, kısa zamanda ağrın sızın diner... dedi.

Veysel Hoca, sızılarının büsbütün kesilip kesilmeyeceğini sordu. Papaz Vasil şöyle dedi:

— Bu dert büsbütün sağalmaz. Her yağmurdan önce sızıların başlar. Sızıların başlar başlamaz, bana bir haber ilet, hemen ilaçlarını yapar getiririm. İlaçları kullanınca, sızıların azalır.

Veysel Hoca, sızılarının başladığını söylerse, yağmurun yağacağını da söylemiş olacaktı. O zaman da Papaz Vasil bu kez olduğu gibi, kendisinden önce yağmur duasına çıkacak, yağmuru yağdırmış sayılacaktı. Bunu önlemek için Veysel Hoca bir kurnazlık düşünüp Papaz Vasil'e şöyle dedi:

— Vasil Efendi kardeşim, sızılarımın her başladığında sen zahmet edip ilaç yapacağına, bu ilaçların nasıl yapıldığını bana öğretsen de, ben kendim yapsam daha iyi olmaz mı?

Papaz Vasil de kurnaz kurnaz gülümseyerek şöyle dedi:

— Veysel Hoca kardeşim, o zaman yağmurun yağacağını önceden anlayıp yağmur duasına çıkamam ki... Eskiden olduğu gibi, gene yağmuru hep sen yağdırıyor olursun.

İkisi de güldü.

Veyse Hoca,

— Öyleyse, dedi, Vasil Efendi kardeşim, seninle bir anlaşma yapalım. Dinlerimiz ayrı ama, bir Allahın kullarıyız. Kurak zamanlarda, ne zaman benim sızılarım başlarsa, hemen sana haber iletirim. Sen ilaçları yapar, bana gönderirsin. Sen, senin köyün Rumlarını toplarsın. Ben, bizim köyün Türklerini toplarım. İkimiz yan yana, Türklerle Rumlar birlikte yağmur duasına çıkarız. İkimizin duası birden kabul edilmiş olsun. Ne dersin?

Papaz Vasil bu öneriyi benimsedi.

Bu anlaşmadan sonra, Veysel Hoca romatizma sızıları daha başlar başlamaz Papaz Vasil'e haber iletiyor, Papaz Vasil de hazırladığı ilaçları Veysel Hoca'nın evine gönderiyordu. Daha sonra Veysel Hoca'yla Papaz Vasil yan yana, Türk ve Rum köylüleri birlikte yağmur duasına çıkıyorlardı. Veysel Hoca'nın sızılarının şiddetine göre, az ya da çok yağmur yağıyordu. Kimileyin de biraz çiseleyip diniyordu.

Bu böyle yıllarca sürdü; taa Kurtuluş Savaşı'nın sonuna dek... Türkler bu savaşı kazanıp da, Türkiye Cumhuriyeti kurulduktan sonra, Türkiye'deki Rumlar Yunanistan'a, Yunanistan'daki Türkler de Türkiye'ye gönderildi. Papaz Vasil'in köyündeki Rumlar da Yunanistan'a gönderilmişti.

Aradan yıllar geçti. Günün birinde Veysel Hoca'ya Yunanistan'dan bir mektup geldi. Mektubu gönderen Papaz Vasil'di. Mektubunda özetleyin şöyle diyordu:

"Veysel Hoca kardeşim,

Yazgı bizi ayırdı. Artık birlikte yağmur duasına çıkamıyoruz. Köyümüzden ayrılırken, romatizma ilaçlarını nasıl yapacağını sana anlatmaya zaman bulamamıştım. Bu ilaçların nasıl yapılacağını aşağıda anlatıyorum. Bundan sonra ilaçlarını kendin yaparsın. Hem kendin kullanırsın, hem başka romatizmalılara verirsin. Artık bana gereksinmen kalmadı. Her yağmur duasına çıkışında beni de anarsın. Ben de burada senin gibi ağır romatizmalı birini arıyorum ki, yağmurun yağacağını ondan haber alıp da yağmur duasına çıkayım. Hoşça kal Veysel Hoca kardeşim."

Veysel Hoca ilaçlarını kendisi yapmaya başladı. Her yağmur duasına çıkışında da "Ah Vasil Efendi kardeşim..." diyerek eski komşu Rum köyünün papazı Vasil'i anardı.

Veysel Hoca'yla Papaz Vasil bir zaman mektuplaştılar. İkisi de yaşlı olduğundan birbirlerini bir daha göremeden öldüler.

Samsun (Turban Oteli - 205)
29 Aralık 1990

YAŞANMIŞ HAYVAN ÖYKÜLERİ

ÇOK BİLMİŞLER

Yazan: Gülten DAYIOĞLU **Resimleyen:** Ateş SUNAY

Yaşanmış hayvan öyküleri derlediğimi duyan bir dost, bir gün telefon açtı.

"Uygun bir zamanda bize gel. Sen komşunun çok bilmiş köpekleriyle tanıştıracağım" dedi. Bir sevinçle ilk fırsatta köpekleri görmeye gittim.

Köpeklerin sahibi Bilge hanım, beni içtenlikle ve coşkuyla karşıladı. YAŞANMIŞ HAYVAN ÖYKÜLERİ'nin bitmek üzere olduğunu duyunca, "Ben sana hemen birkaç hayvan öyküsü daha anlatayım. Daha ilginç, daha heyecanlı, daha neşeli ve daha sevecen.

Kendisi, çocukluğundan beri birçok farklı hayvan yetiştirmiş. Onlarla ilgili ve akıl almaz deneyimleri varmış. Kendisi, sevgiyle, çevresindeki bütün canlılara duyarlı. Bu duyarlılığı onun hayvan öykülerini, kitaplara geçip herkese duyurulmasından sonra. Gerçek, can yoldaşının olan bu güzel öykülerin sevgiden, sorumluluk duygusundan yoksun, bencil insanlara, örnek ve ibret olabileceğine inanıyor.

Doğruca ya bu tür bu tür benzer hayvanlar hakkında konuşmamı. Bu konu, içimdeki bu yanıma bakınca, çok sıkıcı olacaktır.

Bilge Hanım'la sohbete girişmeden önce, onun sıcak tutumundan, yumuşak konuşmasından, bilgisinden etkilenmiştim. Bilge Hanım'ın

Tarçın'la San'ın birbirlerini çok sevdiklerini, yanlış anlamayın. Aralarında bir sevgi bağı olduğunu, birbirlerini çok sevdiklerini söyledi.

"Tarçın, San, hayır gelin Kemal'in yanına gidelim, diyor."

"Ben daha önceden tanıdığım, sevdiğim bir köpek yetiştirdim. Onu çok özlüyorum. Bu yüzden mi bilmem, bu iki köpek sahibini bir başka sevdim.

Onların yaşamları hakkında, geniş bilgi sahibi olmak için, bir gün birlikte bir gün birlikte onlarla gezmeliyim. Onlardan, öylesine etkilendim ki, ister istemez "Merhaba!" diyerek elimi uzattım.

Köpekler ilk anda, bana pek ilgi göstermediler mi! Onlarla tanışmak için, Bilge Hanım gülümseyerek benim yaklaşmamı gözlüyordu. Sonra köpeklerin isimleriyle tanıttı.

"Bunun adı Tarçın. Öteki de San. Bu iki kardeş. Anneleri de aldıkları evin bir parçası. Bunlar henüz iki yaşında. Kendilerine pek çok şey öğrettim ama, öğrenmeden gereken daha çok şey var" dedi.

Tam bu sırada, sokağın sonlarına doğru gidiyordu. "Dondurmam kaymak" sesini duyar duymaz, San ile Tarçın hemen pencereye koştular. Sesin ilk duyulduğu anda dayanıp kaynaklarını saptayacak, dondurmacıyı görünmeye başladılar. Bir sandalye bir köşede yere yapışıp kalıyorlardı.

Bilge Hanım, bana göz kırparak konuşmaya başladı.

"San ile Tarçın dondurmaya çok düşkün. Ama, Tarçın hoşgörüsüz. Yani, Sinali ısırıp ile sokağa dondurmacı sesi duyuyor gibidir ama."

Ben ve Öyküleşmeden sonra, yakın geçen hareketler, köpekler koşa koşa pencere yerine. Arka ayaklarının üzerine oturdular, gözlerini dikmişler. Önce, sokak, Bilge Hanım'a baktılar. O, onlara gülümseyerek açıkladı.

Dondurma kamyonu sokak dönüşünü bekliyorlar.

"Aman Allah'ım, San ile Tarçın'ın dondurma için böyle yaramazlık yapmaları çok ilginç."

Sesimin sesi duyunca, iki köpek başlarını aşağı doğru eğdiler. Bir süre öyle kaldılar. Sonra Bilge Hanım'a bakmaya başladılar. Dondurmacı sesini

ma alışkın olduğundan, sürekli bağırıyor: "Dondurmam kaymaaak!..

Bilge Hanım, aşağıya indi. Dört külah dondurmayla geri döndü. Sarı ile Tarçın, onu pencereden gözlediler. Eve girince, hemen karşısına geçtiler. Dillerini dışarı sarkıtıp istekle bakmaya başladılar.

Bilge Hanım, benim dondurmam dönüşünü bekleştirdi. Sonra kendisinin

ni hunilerine koydu. Köpekleri karşısına aldı. Külahlardan dondurma yalatmaya geçti. Sarı ile Tarçın'ı izlerken, elimdeki dondurma eridi gitti. İki köpek de öylesine keyifliydiler ki!..

Dondurmalar tükenince, Sarı ile Tarçın, doğruca evin arka tarafına gittiler. Ağızlarında birer el beziyle geri döndüler.

Bilge Hanım, her ikisinin ağzını da bir güzel sildi. Sonra köpeklere döndü.

"Çok akıllısınız. Biraz sonra sizi yıkayacağım," dedi. İki kardeş, hemen yere yatıp vücutlarını döşemeye yapıştırdılar. Ölü gibi öylece kaldılar.

Onların yıkanmaktan hoşlanmadıkları açıkça anlaşılıyordu. Ama, Bilge Hanım dediğini yapacaktı.

Bu arada köpeklerle ilgili bazı anılarını anlatmaya girişti. Tarçın'la Sarı'nın çilek, simit, çukulata yemeğe çok meraklı olduklarını o sırada öğrendim.

Bilge Hanım, çukulata sözü edince, ikisi de yerlerinden fırlayıp, doğruca camlı büfenin önüne dikildiler.

Meraklı köpeklerin isteğini gören Bilge Hanım, ayağa kalktı. Büfenin üstünde duran, kristal şekerliği alıp geldi. Bana çukulata ikram etti. Sonra şekerliği götürüp yerine koydu.

Köpekler, büfenin önünde beklemeyi sürdürüyorlardı. Bilge Hanım:

"Boş yere beklemeyin. Dondurma yediğiniz için bugün size çukulata veremem. Verirsem, ne olacağını biliyorsunuz," dedi.

O daha sözünü bitirmeden, iki köpek de ayaklarıyla karınlarını kaşımaya başladılar. Bilge Hanım onların sırtlarını okşadı.

"Aferin size. Dondurma üstüne, bir de çukulata yerseniz, kaşıntıdan duramayacağınızı biliyorsunuz."

Bilge Hanım, evin arka bölümüne geçmemizi işaret etti. Ayağa kalkıp, onun peşine takıldım. Köpekler de bize katıldı.

Mutfağın önünden geçerken, Bilge Hanım bana dönerek, "Yemeğe kalın, bu gün güzel yemekler yaptım," dedi.

O bunları söylerken, Sarı ile Tarçın, hemen mutfağa girdiler. Ön ayaklarını fırına dayayıp ocakların üstünde duran tencereleri koklamaya başladılar.

Bilge Hanım, köpeklere özel yiyecek yapmadığını, onları, kendi yemekleriyle beslediğini söyledi. İkisini de küçüklüklerinde, her türlü yemeğe alıştırmış. Sebze, meyva, kavun, karpuz bile yerlermiş. Yemek zamanı yaklaşırken, mutfağa girip ocaktaki tencereleri koklayarak, yiyecekleri yemeğin cinsini anlar, doğruca, yemek yedikleri yere gider, beklemeye başlarlarmış.

Yemekten sonra ağızları, sabunlu el beziyle silinirmiş. Bilge Hanım, bir an bu işi yapmayı savsaklasa, köpekler elbezlerini asılı oldukları yerden alıp gelir, bilge Hanım'ın eline tutuştururlarmış.

Sarı bir gün, ateşlenmiş. Veteriner, kendisine şurup vermiş. Bilge Hanım da belli saatlerde ona, birer kaşık şurup içirmeye başlamış.

Sarı iyileşmiş. Ama, kaşıkla yemek yeme tutkusuna kapılmış. Önüne yemek kondu mu, hemen bir koşu gidip kaşık çekmecesini açıyor, ağzına bir kaşık alıp Bilge Hanımın karşısına dikiliyormuş. Bilge Hanım, onu bu huyundan zorlukla vazgeçirmiş.

O bana bunları anlatırken, köpekler mutfaktan çıkıp yanımıza geldiler. O sırada, kendisine köpekleri ne zaman yıkayacağını sordum.

"Akşam yıkarım. Siz belki sıkılırsınız" dedi. Tersine onları yıkanırken izlemekten hoşnut olacağımı belirttim.

Bilge Hanım:

"Tamam, dedi. Zaten herşey hazır." İşte o anda Sarı ile Tarçın toz oldular. İkisi de aramızdan geçen konuşmayı anlamış, çareyi kaçıp saklanmakta bulmuşlardı.

Bilge Hanım, sert bir sesle ikisini de banyoya çağırdı. Köpekler süklüm, püklüm geldiler. Bilge Hanım, plastik banyo leğenine, ılık su doldurdu. Sonra köpeklere döndü:

"Önce hanginiz yıkanmak istiyor?.

Sarı ile Tarçın vücutlarını, banyonun döşemesine yapıştırıp ölü taklidi yaptılar. Bilge hanım, onların bu numaralarına alışıktı. Yere çömeldi. Elini Sarı'ya uzattı. Sevecen bir sesle onu banyoya davet etti:

"Haydi oğlum, senden başlayalım!" Sarı ister istemez, kalktı. Banyonun içine girdi. Bilge Hanım onu bir güzel yıkadı.

O sırada Tarçın, kara kara düşünerek, kardeşinin yıkanışını izliyordu.

Bilge Hanım, Sarı'ya: "Tamam, şimdi sudan çık. Havlunu getirinceye kadar sakın silkinme. Konuğumuzu ıslatırsın. Çok ayıp olur." dedi.

Sarı, banyodan çıktı. Silkinmeden, öylece dikilip sahibini bekledi. Bilge Hanım, havluyu getirip üstüne bürüdü. Sarı havlunun bir ucunu ağzına aldı. Yere yatıp şöyle bir yuvarlandı. Böylece, kundaklanmış bebek gibi havluya sarıldı.

Bilge Hanım, leğenin suyunu değiştirirken bir de baktım, Tarçın kayıplara karışmış. Sıra ona geldi ya!.. Ne var ki, sonradan, sahibinin çağrısına uymamazlık etmedi. O da geldi. Bir güzel yıkandı.

Kurulanma işi sona erince, Bilge Hanım onları özenle taradı. Sonra şu buyruğu verdi: "Hadi şimdi yataklarınıza!"

İki kardeş, gerçekten varıp yataklarına uzandılar. Biz yine salona geçtik. Bilge Hanımla, köpeklerin eğitimindeki inceliklerden söz ediyorduk. Birden, Sarı ile Tarçın, coşkuyla havlayarak, koşup geldiler. Doğruca koşup, köşedeki pencereye burunlarını dayadılar.

Ne oluyor, gibilerden Bilge Hanım'ın yüzüne baktım. O gülerek açıkladı:

"Eşimin arabasının korna sesini çok iyi tanırlar. Anlaşılan o geldi. Sokağın bir yerine park etmeye çalışıyor. Bu arada köpeklere işaret vermeden duramaz."

Çok geçmeden, Sarı ile Tarçın, pencereden ayrılıp sokak kapısına koştular. Burunlarını kapı aralığına dayayarak, beklemeye başladılar. Bilge Hanım, mutlulukla gülümseyerek, göz kırptı:

"Eşim şimdi asansöre binmek üzeredir." Gerçekten o anda asansör kapısının kapandığını duyduk. Köpekler sevinçten kuyruklarını sallayarak, neşeyle havlamaya giriştiler

Ölüm cezalarının verilişinden sonra bazı hayvanlar, uyulması gereken yedi ilkeyi düşündüler. Altıncı ilkede, "Hiçbir hayvan diğerini öldürmemeli" dendiğini hatırladılar. Bunu yüksek sesle söylemeseler de —domuzlar ve köpeklerinden korkuyorlardı— ölüm cezalarının ilkeye uymadığını düşündüler. Clover, Benjamin'den altıncı ilkeyi okumasını rica etti. Benjamin okumak istemeyince Muriel'i çağırdı. Muriel ilkeyi okudu: "Hiçbir hayvan diğerini öldürmemeli, nedeni olmazsa". Sondaki iki sözcüğü daha önce duyduklarını hatırlayamadılar. Hayvanlar da bir nedeni olduğundan öldürüldükleri için, Napolyon'un ilkeye aykırı hareket etmediğine inandılar.

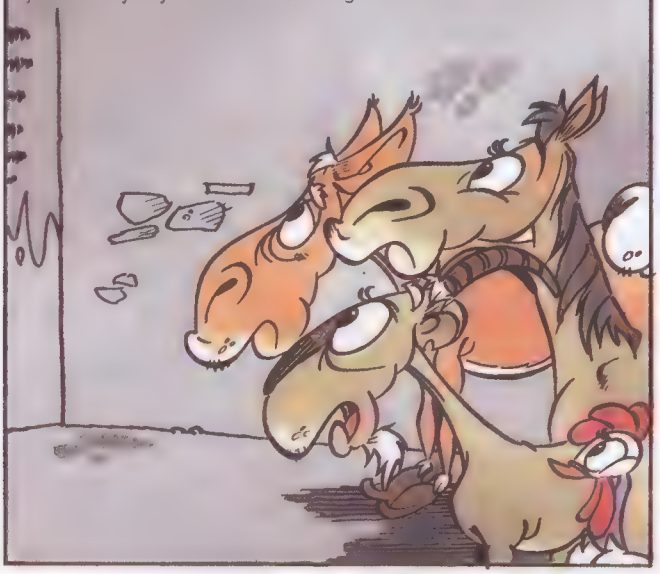

Hayvanlar o yıl, bir önceki yıldan daha çok çalıştılar. Yeldeğirmeninin duvarlarını daha kalın yaptılar. Hem değirmende çalışıp hem de çiftliğin diğer işlerini yapmak oldukça yorucuydu. Bazen hayvanlar, Jones'un döneminden daha çok çalıştıklarını, ama daha kötü beslendiklerini düşünüyorlardı.

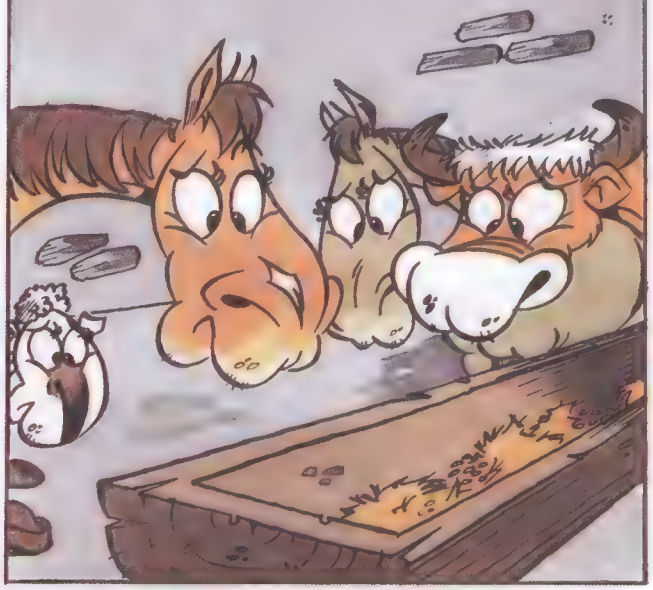

Pazar sabahları, Squelar, onlara her türlü ürünün eskisine göre, iki yüz, üç yüz, beş yüz kat arttığını açıklıyordu. Hayvanlar, isyandan önceki dönemde ne kadar ürün elde edildiğini bilmedikleri için, Squelar'a inanıyorlardı. Ama bazen, keşke daha az artış, daha çok yemek olsa diye düşünürlerdi.

Artık tüm haberler Squelar aracılığıyla veriliyordu. Napolyon iki haftada bir bile evden çıkmıyordu. Çıktığı zaman da yanında köpekleri ve konuşacağı zamanı haber vermek için öten bir kara horoz oluyordu.

Anlatıldığına göre, Napolyon, evde diğer domuzlardan ayrı bir odada oturuyor, yemeklerini yalnız yiyor ve iki köpek ona hizmet ediyordu. İsyan ve İnek Ahırı Savaşı zaferinin yıldönümü dışında Napolyon'un doğduğu gün de tüfek atışlarıyla kutlanacaktı.

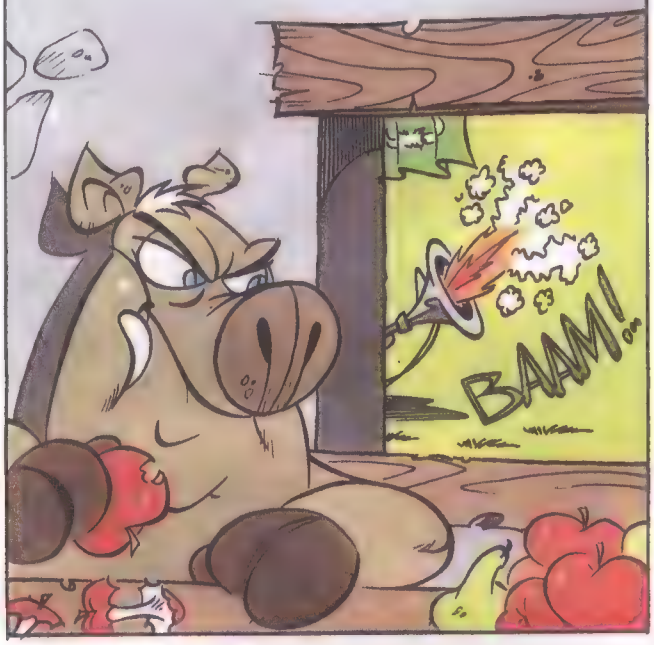

Napolyon'a artık yalnızca Napolyon denmiyordu: "Önderimiz Napolyon" deniyordu. Domuzlar ona, "Tüm hayvanların babası", "İnsanlığın baş belası", "Koyunların koruyucusu", gibi adlar veriyorlardı. Bazen bir tavuk, "Önderimiz Napolyon'un sayesinde altı günde beş yumurta yaptım"; ya da bir inek, "Napolyon arkadaşın önderliği sayesinde içme suyumuzun tadı ne de güzel oldu" diyebiliyorlardı. Hatta, çiftliğin şairi Minimüs, Napolyon için bir şiir yazdı. Şiirde, Napolyon'a övgüler düzülüyordu.

Napolyon bu şiiri çok beğendi. Bunu, samanlığın duvarındaki yedi ilkenin karşısına yazdırdı. Squelar'ın beyaz boya ile çizdiği Napolyon resmi de, şiirin üstüne asıldı.

Bu sırada, Mızmız sayesinde Napolyon, komşu çiftlik sahipleriyle dolambaçlı pazarlıklara girişti. Keresteler henüz satılmamıştı. En istekli alıcı Frederik idi ama hem yeterli para vermiyor hem de yeldeğirmenini yıkmayı tasarladığı dedikoduları dolaşıyordu. Kartopu'nun ise diğer çiftlikte saklandığı söyleniyordu. Yaz ortasında üç tavuk, Kartopu'nun kendilerini Napolyon'u öldürmek için kışkırttığını söylediler. Hayvanlar çok korktu ve tavuklara ölüm cezası verildi. Napolyon'un korunması için de yeni önlemler alındı: Geceleri yatağının dört köşesinde birer köpek nöbet tutuyordu. Pinkeye adlı genç bir domuz da, Napolyon'un zehirlenmesi olasılığına karşı yemekleri ondan önce tadıyordu. Yine bu sıralarda, keresteleri Pilkington'a satılacağı açıklandı.

Değirmenin inşası bitmek üzereyken, çiftliğe saldırı yapılacağı söylentileri yayıldı. Duyulduğuna göre, Frederik, yirmi silahlı adamıyla saldıracakmış. Üstelik Frederik, çiftliğindeki hayvanlara da çok kötü davranıyormuş: Yaşlı bir atı öldüresiye dövmüş, inekleri aç bırakmış, bir köpeği ocağa atıp yakmış. Arkadaşlarına böylesi işkenceler yapıldığını duyan hayvanlar, öfkeden köpürdüler. Squelar, onlara sakin olmalarını ve Napolyon'a güvenmelerini söyledi. Güvercinlere, Frederik'in çiftliğine gidip "insanlara ölüm" yerine "Frederik'e ölüm" sloganını hayvanlar arasında yaymaları söylendi.

Yazın sonlarında, Kartopu'nun yeni kötülükleri ortaya çıktı. Buğday tarlasını kaplayan otları, geceleri gizlice çiftliğe gelen Kartopu'nun ektiği anlaşıldı. Bu işi Kartopu'yla birlikte yaptığını itiraf eden bir kaz, zehirli bir bitki yutup intihar etti. Bir şey daha ortaya çıktı: Kartopu'na "Kahraman Hayvan" madalyası verilmemişti. Bu yalanı Kartopu çıkarmıştı. Gerçekte, savaşta korkakça davrandığı için kınanmıştı. Hayvanlar yine çok şaşırdılar. Fakat Squelar, onlara olayları yanlış hatırladıklarını kanıtladı.

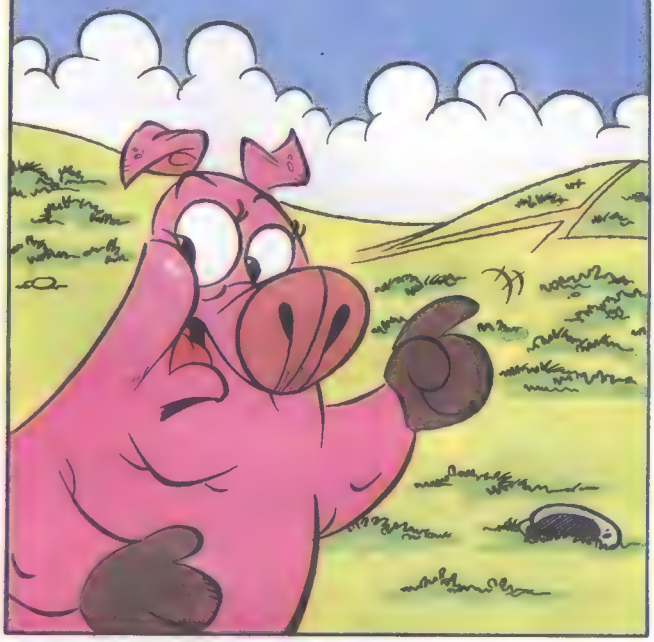

Sonbaharda yeldeğirmeni tamamlandı. Şimdi tek eksik makinalardı. Bay Mızmız bunları satın almaya çalışıyordu. Hayvanlar yorgun olmalarına rağmen çok gururluydular. Duvarlarını dinamitten başka bir şey yıkamazdı. Yeldeğirmeni yaşamlarını nasıl da kolaylaştıracaktı. Bu yüzden zafer çığlıkları atarak, değirmenin çevresinde dolaştılar.

Napolyon köpekleri ve horozuyla gelip değirmeni inceledi. Başarılarından dolayı hayvanları kutladı ve değirmene, "Napolyon değirmeni" deneceğini bildirdi.

İki gün sonra, samanlıkta olağanüstü bir toplantı yapıldı. Napolyon kerestelerin Frederik'e satıldığını duyurdu. Hayvanlar yine şaşkına döndüler. Frederik düşmanları değil miydi? Ertesi gün, Frederik'in arabası gelip kerestelerı götürdü.

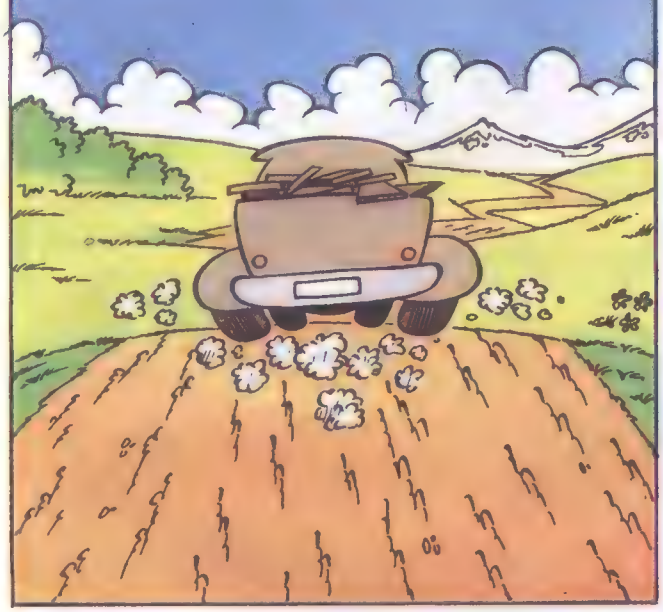

Bu kez de diğer çiftlik büyük düşman ilan edildi. Güvercinler gönderilip hayvanlara; "Frederik'e ölüm" yerine "Pilkington'a ölüm" demeleri söylendi. Frederik'in hayvanlara eziyet ettiği konusu da abartmaymış. Tüm bu dedikoduları ilişkileri bozmak isteyen Kartopu ve ajanları yayıyorlarmış.

Domuzlar, Napolyon'un kurnazlığına hayran oldular. Pilkington'la dost görünüp Frederik'le anlaşarak kerestelerin fiyatını artırmış, üstelik çek yerine peşin para almıştı. Bu para, yeldeğirmeni için gereken makinaları satın almaya yetiyordu. Keresteler götürüldükten sonra, samanlıkta özel bir toplantı yapıldı. Frederik'in verdiği paralar hayvanlara gösterildi.

Üç gün sonra olan oldu. Bay Mızmız, bisikletiyle çiftliğe geldi. Napolyon'un yanına gitti. Bir süre sonra, öfkeli bağırışımlar duyuldu: Paralar sahteydi. Frederik keresteleri bedava almıştı.

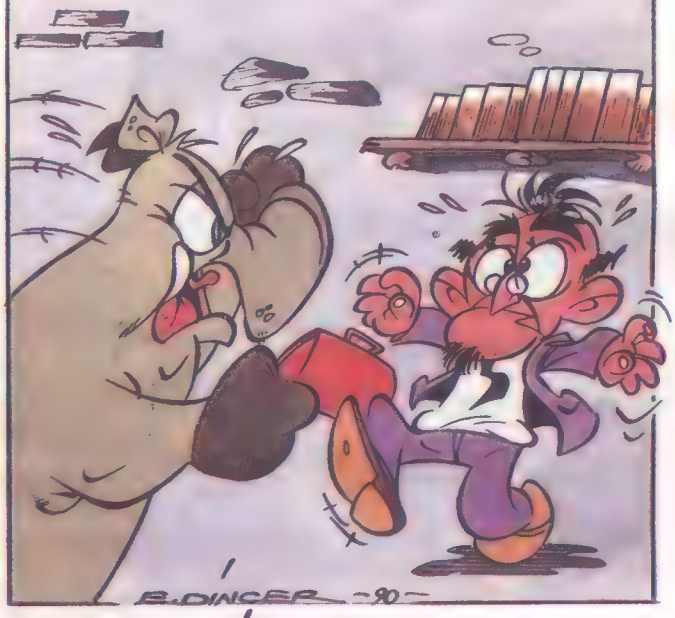

Napolyon hayvanları toplantıya çağırıp, Frederik'i ölüme mahkum ettiğini bildirdi. Frederik'in saldırması tehlikesine önlem olarak da çiftliğin çevresine nöbetçiler kondu. Pilkington'la yeniden iyi ilişkiler kurmak için, dört güvercin dostluk mesajları götürdü.

Ertesi gün Frederik'in adamları çiftliği bastı. Hayvanlar cesaretle savaşmakla birlikte daha önce olduğu gibi kolayca zafere ulaşamadılar. Gelen onbeş kişiden altısı silahlıydı.
Hayvanlar atılan saçmalara direnemediler. Napolyon ve Boksör'ün gayretlerine rağmen geri çekildiler. Çoğu yaralandı ve çiftlik binalarına sığındı.

Değirmen ve otlağın tamamı düşman elindeydi. Napolyon, diğer çiftliğin sahibinden yardım gelmesini bekliyordu. Ama gele gele, daha önce gönderilen güvercinler geldiler. Birinin gagasında şöyle bir mesaj vardı: **"Oh Olsun!"**

Frederik ve adamları, keski ve balyoz getirdiler. Değirmeni yıkacaklardı. Napolyon, "Yapamazlar, duvarları çok kalın yaptık" dedi.

Adamların hareketlerini dikkatle izleyen Benjamin alay eder gibi başını salladı. "Ne yapıyorlar biliyor musunuz? Açtıkları deliğe barut dolduracaklar." dedi.

Hayvanlar dehşete kapıldılar. Sığındıkları yerden çıkamıyorlardı. Birkaç dakika sonra, müthiş bir patlama oldu. Güvercinler uçuştu. Napolyon dışında diğer tüm hayvanlar yere kapanıp yüzlerini sakladılar. Ayağa kalktıklarında çevreyi kara bir duman bulutu kaplamıştı. Rüzgâr bulutu yavaşça dağıttığında, yeldeğirmeninin yok olduğunu gördüler.

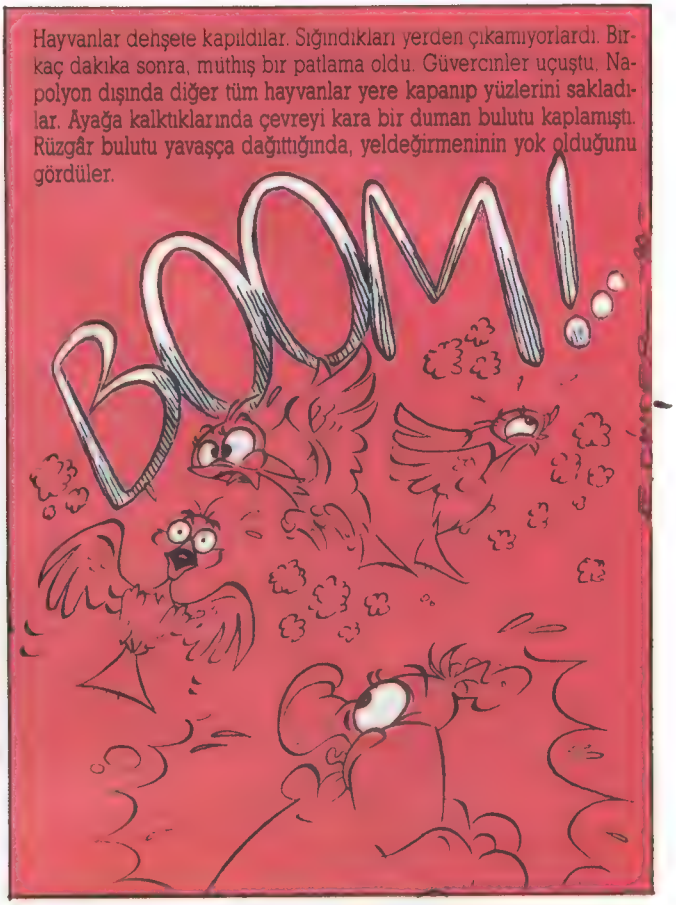

Bunu gören hayvanlar, öfke ve kinle kendilerinden geçtiler. Öç almak için, hep birlikte düşmana saldırdılar. Dolu gibi üzerlerine yağan saçmalara aldırmadılar bile. Bir inek, üç koyun, iki kaz öldü. Diğer hayvanların hemen hepsi yaralandı.

Ama adamlar da epeyce hırpalanmışlardı. Üçünün kafası, Boksör tarafından yarıldı, birinin karnı inek boynuzu ile deşildi, diğerinin pantolonu Jessie ve Bluebell'in dişleriyle parçalandı. Napolyon'un koruması olan köpekler arkadan dolaşıp adamların çevresini sarınca, düşman paniğe kapıldı.

Frederik, "Fırsat varken kaçın" diye bağırınca tüm adamlar arkalarına bile bakmadan kaçtılar. Hayvanlar onları çitlere dek kovaladılar.

Savaş kazanılmıştı. Ama çok yorulmuşlardı. Çiftliğe döndüler. Yerde ölü yatan arkadaşlarını görünce bir kısmı ağladı. Değirmenin yanında umutuszca durdular. Bunca emekleri boşa gitmişti.

Çiftlik evine yaklaşırken, savaş sırasında ortalıkta görünmeyen Squelar yanlarına geldi. O sırada bir patlama duyuldu: Tüfek atışı yapılmıştı. Boksör bunun nedenini sorunca, Squelar, "Zaferimizi kutlamak için" diye yanıt verdi.

"Hangi Zafer" diye sordu Boksör. Dizleri kanıyordu. Nallarından biri düşmüş, tırnağı yarılmış, arka ayağına on iki tane saçma saplanmıştı.

Hep birlikte bahçeye döndüler. Boksör acı çekiyordu. Yeldeğirmenini yeniden yapmak için şimdiden güç topluyordu. Fakat artık yaşlandığını ve kaslarında eski gücünün kalmadığını belki de ilk kez düşündü.

Yeşil bayrağın dalgalandığını görüp, tüfekle yedi kez atış yapıldığını duyan hayvanlar, Napolyon'un konuşmasını da dinledikten sonra, büyük bir zafer kazandıklarına inandılar. Ölen hayvanların cesetleri törenle kaldırıldı. Cenaze arabasını Boksör ile Clover çektiler. Napolyon kafilenin başında yürüdü. Zaferin kutlanması iki gün sürdü. Şarkılar söylenip konuşmalar yapıldı. Hayvanlara birer elma, kuşlara biraz daha fazla yem, köpeklere üçer bisküvi verildi. Savaşa, "Yeldeğirmeni Savaşı" dendi. Bu sırada sahte para konusu da unutuldu.

Birkaç gün sonra, domuzlar çiftlik evinin bodrum katında bir kasa içki buldular. O gece, evde yüksek sesle şarkı söylendiği duyuldu. Saat dokuz buçukta da Napolyon'un Jones'a ait eski bir şapkayı başına geçirip bahçede bir iki tur attıktan sonra eve girdiği görüldü. Fakat ertesi sabah ev çok sessiz görünüyordu. Geç saatte, Squelar evden çıktı. Hayvanları, çağırıp, Napolyon'un ölmek üzere olduğunu ağlamaklı bir sesle anlattı.

Hayvanlar çok üzüldüler. Birbirlerine, "Önderimiz ölürse halimiz ne olur?" diyorlardı. Bir süre sonra Squelar yine geldi. Bu kez Napolyon'un ölmek üzereyken "İçki içen hayvanların ölüm cezasına çarptırılacaklarını" söylediğini bildirdi.

Akşama doğru, Napolyon biraz iyileşir gibi oldu. Ertesi sabah Squelar, Napolyon'un sağlığının giderek düzeldiğini söyledi. O günün akşamı Napolyon düzelip işinin başına döndü. Bay Mızmız'ı çağırıp bira yapımıyla ilgili kitaplar almasını istedi.

Bir gece, geceyarısına doğru bahçede müthiş bir çatırtı duyuldu. Hayvanlar yataklarından fırlayıp bahçeye çıktılar. Samanlığın yedi ilke yazılı olan duvarının dibinde iki parça olmuş bir merdiven duruyordu. Squelar sersemlemiş durumda merdivenin yanında yatıyordu. Yakınında bir fener, bir boya fırçası ve devrilmiş bir boya kutusu vardı. Hayvanlar bu işe bir anlam veremediler. Yalnız Benjamin anlamlı anlamlı başını salladı, ama konuşmak istemedi.

Birkaç gün sonra Muriel, yedi ilkeyı yeniden okudu. Beşinci ilkenin, "Hiçbir hayvan alkol almayacak" dediğini sanıyordu. Ama demek ki unutmuştu. Çünkü beşinci ilkede "Hiçbir hayvan fazla alkol almayacak" yazıyordu.

SEKİZİNCİ BÖLÜMÜN SONU

HAVACILIK

NEDEN HAVACILIK?

Bir hava gösterisini izleyen kişi, uçağın görüntüsü, sesi ve hızı karşısında heyecanlanıp şaşırır. Fakat havacılık yalnızca basit bir gösteri değildir. Bugün tanıdığımız uçakların geçmişi bir yüzyıldan azdır. Ama bu kısa süre içinde bile yaşantılarımızı değiştirmiştir.

1930'lu yıllara kadar havacılık çok tehlikeli bir iş ve zengin ülkelerde yaşayan ortalama insan için bile pahalı bir uğraştı. Hava taşımacılığının ilk on yıllarında, piston motorlarına güvenmek olanaklı değildi. Uçaklarda geceleri ya da kötü hava koşullarında güvenli bir şekilde uçmayı sağlayacak araçlar ve radyo-imdat sistemleri bulunmuyordu. II. Dünya Savaşı hem sivil hem de askeri havacılıkta büyük çapta gelişmelere neden oldu. 1950'lerin sonunda jet yolcu uçakları ile milyonlarca insanın yararlanabileceği yüksek hızda yolculuklar yapılabildi. Bu, bazı insanların uzak ülkelere gitmeleri için itici bir güç oldu. Bir zamanlar haftalar alan yolculuklar, birkaç saatte yapılır oldu.

Hava taşımacılığı uluslararası ticareti de bütünüyle değiştirdi. Acilen taşınması gereken yükler, dünyanın herhangi bir yerine bir günden az bir sürede ulaştırılabildi. Bir işadamı deniz aşırı ülkelerdeki müşterilerini ziyaret edebildi, ürünlerini sergileyip bir anlaşma imzalamış olarak evine uçabildi.

Havacılık, yirminci yüzyılın en önemli gelişmelerinden biri olarak üzerine kafa yormaya değer.

Dizimizde, havacılığın tarihsel gelişimini, uçaklarla ilgili teknik bilgileri ve uçak tanımayı öğreneceğiz.

Bir İran minyatüründe, (15. yüzyıl) Kral Keykavus, kazların havalandırdığı bir araçla uçuyor. ▶

YERÇEKİMİNE BOYUN EĞMEK

Binlerce yıl boyunca erkekler ve kadınlar dünyaya yerçekimiyle bağlı kaldılar. Kuşların fazla çaba sarf etmeden uçabilmelerini gözlemlediler. Bunu taklit de ettiler. En basit yaratıkların bazıları bile uçabilir. Birçok küçük böcek saatte 8 kilometre hıza kadar ulaşabilir. Cüsselerine göre gayet dikkate değer bir hız, değil mi? Helikopterböcekleri havada saatte 24 kilometre hızla kanat çırpabilirler. Birçok kuş bu hızın iki katına çıkabilir, yarış güvercinleri saatte 144 kilometreye ulaşabilirler.

İnsanlar doğal bir uçma yeteneğine sahip olmasalar da kuşkusuz çok yetenekliler, çok yaratıcılar. Daha hızlı yolculuk yapıp daha ağır yükleri kara üzerinde taşıyabilmek için tekerleği buldular. Deniz yüzeyinde hareket etmelerini sağlayan tekneler yaptılar. Açıkçası, insanların havada düşmeden durmanın yollarını bulmaları çok da zor olmadı.

Uçaklar, bir yerden başka bir yere hareket yeteneğimizin üçüncü büyük ilerlemesini temsil eder. Buna karşılık dördüncü gelişme, yani uzay yolculuğu, yalnızca çok büyük bir güçle elde edilebilir. İşin havacılık bölümü doğa olaylarını gözlemlemek ve yaratıcılıkla sağlandı.

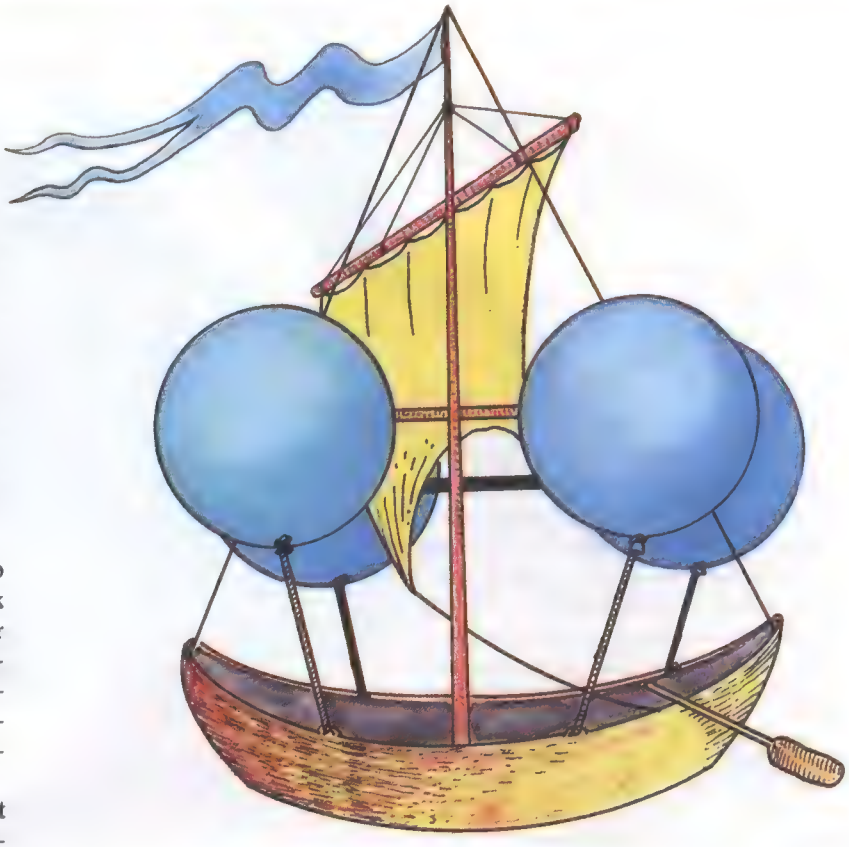

Lana Terzi'nin planladığı araç... Lana, içlerindeki hava boşaltılmış, dört bakır topun çektiği bir araç düşünmüştü. Ama düşüncesi uygulamaya konulduğunda birtakım sorunlar ortaya çıktı. Topların hafif olabilmesi için kullanılan bakırın çok ince olması gerekiyordu. Bu da dış basıncın topları parçalamasına yol açıyordu. Basınca dayanıklı yapılsalar bu kez toplar havadan hafif olma özelliklerini yitiriyorlardı. Bu yüzden, planlanan araç gerçekleştirilemedi.

Uçan ilk makineler

İnsanın yaptığı uçan ilk nesneler, büyük olasılıkla İ.S. ikinci yüzyılda, hafif kâğıdın icadıyla ortaya çıkan Çin uçurtmalarıydı. Genellikle oyuncak olarak yapılmalarına rağmen, daha ciddi uçuş aletlerinin bazı özelliklerine sahiptiler. Örneğin, uçurtmanın uçma yetisi ağırlığına, yüzey alanına ve rüzgârın hızına bağlıydı. Dengesi de kuyruğu tarafından sağlanıyordu.

İnsanlar ne yazık ki, ipli uçurtmaya bakarak bir insanın ağırlığını taşıyabilecek kanat genişliğinin ne olacağını hesaplayamıyorlardı. Kanatlı uçuş için çizilmiş ilk şemalarda, insanlar gereğinden küçük tüylü kanatlar takmış olarak gösterilir. Kanatlar genellikle adamın sırtına yatay olarak, ama çok yükseğe takılıyordu. Dengeyi sağlayacak kuyruk filan da yoktu. Kanatlı "kule atlayıcıları", hiç anlamı yokken öldüler ya da yaralandılar. Eğer insanlar daha geniş ve hafif kanatlar kullansalar ve bunları omuzları yerine bellerine taksalardı kısa uçuşlarda çok daha önce başarı sağlayabilirlerdi.

Kuş tüylerinden yapılmış kanatlarla uçan İkaros hakkındaki ünlü efsane, insanları uzun süre yanılttı. Efsanede; kanatlarını vücuduna tutturan yapıştırıcı güneşte eriyince İkarus denize düşmüştü. İnsanlar kuşların, kanatlarını tek bir pozisyonda tutarak kayar gibi uçup gitmelerini taklit etmeye çalışmakta haklıydılar. Yanıldıkları nokta, kuşların kanat çırparak ileriye doğru hareket etmelerini taklit etmeye çalışmalarındaydı. İnsanlarda kuşların böyle hareket edebilmesini sağlayan kaslar yoktur.

Zaman geçti ve insanlar yerçekiminin üstesinden gelme sorunuyla uğraşmaya devam ettiler. Ama pek fazla ilerleyemediler. 1500 yılı civarında Leonardo da Vinci bir ornithopter tasarladı. Bu dönen vidalı kanatlı bir makinaydı. Ama eski Çin uçurtmasıyla yerlilerin bumerangı bile modern helikoptere Leonardo'nun çizimlerinden daha yakındı.

Sıcak hava ve hidrojen

Kuşların ve kanatlı böceklerin taklidi, insanların uçma denemelerindeki tek yöntem değildi. Bir başka yöntem şu gözlemin yapılmasıyla ortaya çıktı: Isıyla sağlanan sıcak gazlar daha soğuk bir ortamda yükselir. Az ve yoğun bir gaz, hafif, bir kaba yerleştirilirse, yerçekimine karşı bir kaldırma gücü sağlayabilir. Eğer kap yeterince geniş ve gazın yoğunluğu yeterince düşükse bir insanı bile taşıyabilir.

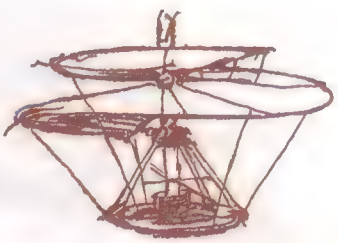

Leonardo'nun 16. yüzyılın ortalarında tasarladığı helikopter

1670 yılında, bir din adamı olan Francesco de Lana - Terzi, yelkenle ilerleyen ve içlerindeki gazın alınmış olduğu dört bakır küre ile havalandırılan bir "uçan gemi" düşüncesini ortaya attı. 1709'da başka bir din adamı Laurenço da Gusmao "Passarola" (Büyük Kuş) adında bir uçak sergiledi. Uçağın bir yarasanınkine benzer kanatları, gövdenin üzerinde bir paraşütü ve dengeyi sağlayan bir kuyruğu vardı. Da Gusmao tarafından sergilenen bir başka model, paraşütün altında ufak bir ateş yakıldığında yerden yükseliyordu.

Şaşırtıcıdır ki, zamanında bu önemli olay pek dikkate alınmamıştır. Mongolfiye kardeşlerin balonu icad etmeleri yüzyılın daha ilerki dönemlerine rastlar. Mongolfiye kardeşler; deneylerine evde, yanan ateşten topladıkları sıcak havayı bir ipek çantanın içine verip onun tavana yükselmesini sağlayarak başladılar. Haziran 1783'te 11,6 metre çapında ve bin sekiz yüz metreye kadar yükselebilen tam donanımlı (ama insansız) bir balonu denediler. Üç hafta sonra bir koyun, bir horoz ve bir ördek taşıyan daha büyük bir balonu havaya saldılar. Aynı yıl daha sonraları genç bir Fransız doktor, Jean-François Pilâtre de Rozier, sıcak hava balonunun içinde uçan ilk insan oldu.

Kayıtlara geçmiş insanlı uçuşlardaki ilk büyük aşama 21 Kasım 1783'te yapıldı. De Rozier ile Marki d'Arlandes yere bağlı olmayan bir balonla Paris üzerinde 900 metre yükseklikte tam dokuz kilometre uçtular. Hareketin yönü hâlâ rüzgârın boyunduruğu altındaydı. Ama işte hava yolculuğu başlamıştı!

Balon, 1783 yılında yapıldı. Çapı 9 metreydi. İçi sıcak havayla doldurulan balon, 108 metre yükseldi. İçindeki hava soğumaya başlayınca da alçaldı. Sonunda havalandığı yerin 2 kilometre uzağına indi.

Leonardo da Vinci, ressam olmasına karşın, iyi bir mühendis ve fizikçiydi de. Bu yüzden, uçma sorununu çözmeye çalıştı. Kuşların ve insanın yapısını bildiği için, insanın kas gücünün uçmaya yetersiz olduğunu ortaya koydu. İnsan gücünü, birtakım kablolar, dişliler, makaralarla artıran bir uçma aracı tasarladı. ▼

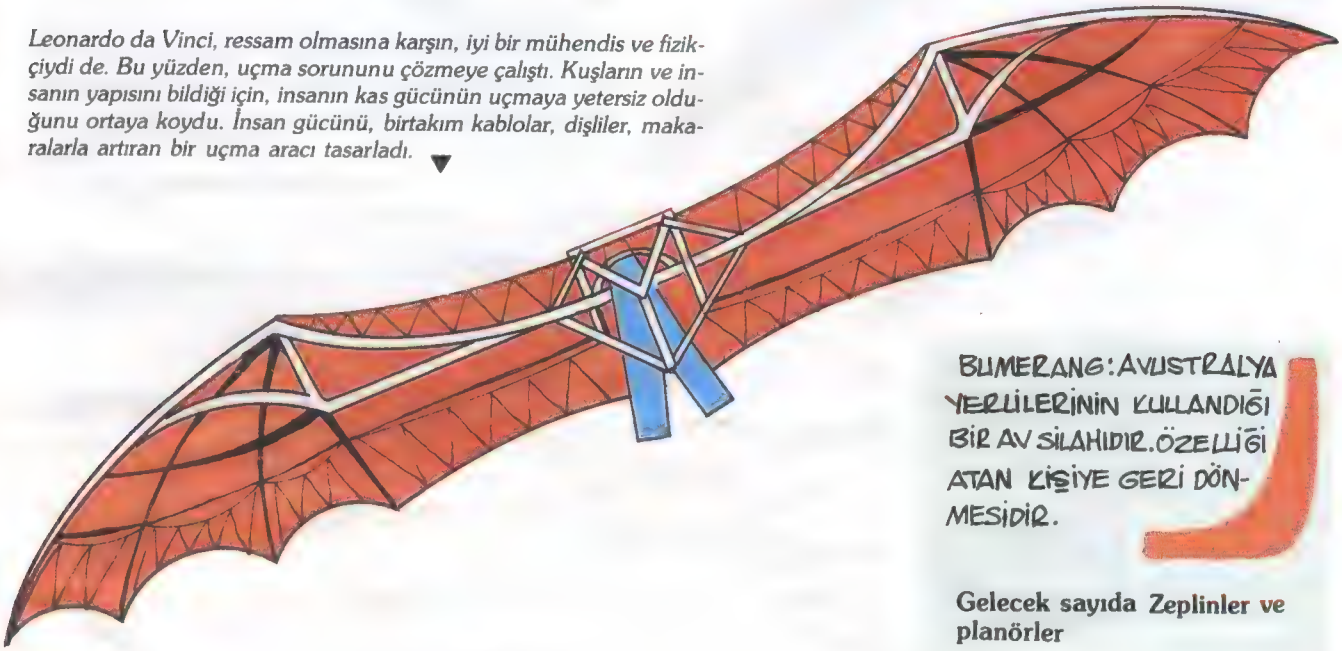

BUMERANG: AVUSTRALYA YERLİLERİNİN KULLANDIĞI BİR AV SİLAHIDIR. ÖZELLİĞİ ATAN KİŞİYE GERİ DÖNMESİDİR.

Gelecek sayıda Zeplinler ve planörler

TÜRKİYE'DE HAVACILIK - I

İstikbâl göklerdedir.
ATATÜRK

Dünya havacılığı henüz doğum halinde iken, Türkiye 1912-13 yıllarında havacılıkla ilgili ilk adımı attı. İstanbul Yeşilköy'de uçaklar, pilotlar ve teknisyenler toplanıp örgütlendi. Ülkemizde askeri amaçlı havacılığın öncülüğünü yapan bu örgütlenme, I. Dünya Savaşı ve Kurtuluş Savaşı yıllarında övünülecek hizmetler verdi.

Cumhuriyet sonrası yıllarda, sivil havacılığın gerekliliği açık bir şekilde görüldü. Ve 1933 yılında Türk Hava Yolları Anonim Ortaklığı kuruldu. Elde daha önce Almanya'dan satın alınmış olan Junkers tipi iki küçük yolcu uçağı vardı. Daha sonra ABD'den King Bird tipi iki yolcu uçağı daha satın alındı.

Kuruluş yıllarında THY uçakları yılda 460 yolcu taşıyordu. Bugün 4 milyon yolcu taşıyor. Uçaklar toplam 1112 kilogram yük taşıyabiliyordu. Bugün 52 milyon kilogram yük taşıyor. Çalışan kişi sayısı 24 idi. Bugün THY'nda dört bin kişi çalışıyor. Kuruluş yılında THY'nın 4 uçağı vardı bugün 33 uçağı var.

▼ *King-Bird tipi yolcu uçağı.*

◀ *Junkers yolcu uçağı.*

TÜRK HAVA YOLLARI

SESLERDEN HARFLERE

İsa'dan önce iki bin ve bin yılları arasında Anadolu'da iki tür yazı kullanılıyordu: Çivi yazı ve hiyeroglif. Çivi yazı, İÖ bin dokuz yüzlü yıllarda, Asurlular tarafından Anadolu'ya getirilmişti. Bu yazı Sümer çivi yazısının devamıydı. Bir devlet olarak varlığını yitirince, Sümer mirasına aynı yörede yaşayan başka devletler sahip çıkmıştı. Ve bu miras, tüm dünyaya sürekli taşınıyordu. Asurlular Kuzey Mezopotamya'dan Anadolu'ya ticaret amacıyla gelmiş ve burada *koloniler* kurmuşlardı. Anadolu'ya gelen Asur eşek kervanları buradan altın, gümüş, bakır alıyorlar karşılığında da kalay, kumaş ve süs eşyaları satıyorlardı. Anadolu prensleriyle anlaşmalar yapmışlardı. Ticaret karşılığında prenslere vergiler veriyorlar, bu sayede de can, mal ve yol güvenlikleri sağlanıyordu.

Cinsel bilgiler veren ve çivi yazıyla yazılmış bir taş tablet. Bilimadamları yazıyı oluşturan şekiller çiviyi andırdığı için, bu yazıya çivi yazı adını vermişler.

Asurlular aracılığıyla Anadolu'ya giren çivi yazı bin sekiz yüzlü yıllarda Hititler tarafından, dokuz yüzlü yıllarda da Urartular tarafından kullanılmaya başladı. Hititler ve Urartular ilginç bir şekilde aynı zamanda hem çivi yazı hem de hiyeroglif kullanıyorlardı.

HİTİTLER

İÖ 2000 yılında Anadolu'ya göç eden Hititlerin Kafkaslardan geldikleri sanılmakta. Önceleri Kızılırmak çevresine yerleşmişler daha sonra tüm Anadolu'ya yayılmışlar. İÖ 1660 yılında ilk krallıklarını kurmuşlar. İÖ 700 yılında Asurlular tarafından tamamen ortadan kaldırılmışlar. 800 yüzyıl Anadolu'da hüküm sürmüşler. Arkalarında büyük bir uygarlığın kalıntılarını bırakmışlar.

Hititler'de baş tanrı Gök Tanrısı'dır. Gerek yazılı metinlerde gerekse kabartmalarda bu gök tanrısı hep dağlar üzerinde gösterilir. Gök tanrısının en önemli sembolü Boğa'dır. Hitit uygarlığını günümüze yansıtan en önemli buluntular Boğazköy ve Alacahöyük'tedir.

Boğazköy (Hattuşaş) devletin başkenti ve en büyük şehridir. Burada büyük bir tapınak bulunmuştur. Şehir surlarla çevrilmiştir ve çeşitli kapıları vardır. Bu kapılar, sfenksler, tanrı kabartmaları ve aslan heykelleriyle süslenmiştir. Kapılardan birinde yer alan iki sfenks'ten (insan başlı hayvan vücutlu heykel) biri Berlin Müzesi'nde, diğeri İstanbul Arkeoloji Müzesindedir. Ayrıca burada binlerce Hitit yazılı tabletler ele geçmiştir. Bu yazılı belgelerin o dönemin törelerini, inanışlarını, kısaca kültürlerini bize aktarmada büyük önemi vardır.

▲ *Bu taş tabletteki metin, sizi üzecek türden. Çünkü, Suli adlı bir çocuğun yarım gümüş paraya satışı anlatılıyor.*

Alacahöyük'te yapılan kazılarda da önemli buluntular ele geçmiştir. Ankara Anadolu Medeniyetleri Müzesi'ndeki Güneş Kurs'ları ve tunç'tan yapılmış geyik heykelciği en çok tanınan buluntular arasındadır.

İÖ 1200 yıllarından sonra batıdan ve boğazlar üzerinden büyük bir göç olmuş, Anadolu'yu kasıp kavurmuştur. Bu saldırıdan kurtulan Hititler Güney ve Güney Anadolu'ya çekilmişlerdir. Bu arada Hitit çivi yazısı tamamen unutulmuş, yerini Hitit resim yazısı almıştır. Malatya Aslantepe, Kargamış, Maraş'ta birçok heykel ve kabartmalar ele geçmiştir. Ama Konya Ereğlisi yakınlarındaki İvriz kaya kabartması Hitit sanatının anıtsal ve önemli bir eseridir.

URARTU UYGARLIĞI (İÖ 900-580)

Urartular İÖ bin yılının başlarında Van gölü ve çevresinde hüküm sürmüşlerdir. Urartular da Asurluların ve Kimmerlerin saldırılarına uğramış ve İÖ 600 yılında Kafkaslar'dan gelen İskit-Med akınları sonucu ortadan kalkmıştır.

Urartular Asur çivi yazısı ve az da olsa resim yazısı kullanmışlardır. Yerleşme yeri olarak sarp kayalıklarla çevrili yüksek yerleri seçmişlerdir. Toprakkale, Altıntepe, Adilcevaz ve Kayalıdere'de önemli buluntular ele geçmiştir.

Doğu Anadolu'nun birçok yerlerinde büyük su kanalları yapay göller oluşturan Urartular, arazi sulamasını, bataklık kurutmasını, meyveciliği ve bağcılığı çok iyi biliyorlardı.

ANADOLU'DA İLK ALFABE

Anadolumuzda alfabeyi ilk kullananlar ise Frigler oldular. Frig yazısının en eski örnekleri İÖ sekizinci yüzyıla ait. En ünlü yazıt ise Eskişehir ilimizin yakınlarındaki Yazılıkaya. Kayanın İÖ altıncı yüzyılda yazıldığı sanılmakta. Daha sonraki yüzyıllarda Anadolu Roma İmparatorluğunun işgaline uğrayınca Frigler alfabelerini değiştirmişler ve eski Yunan harflerini kullanmaya başlamışlar.

Fakat Romalıların resmi yazısı olan Latince, Anadolu halkı tarafından benimsenmemiş. Latin alfabesi ve dili Anadolu'da uzun süre yalnızca Roma askerleri ve yöneticileri tarafından kullanılmış.

Türkler'in göçlerine dek, Anadolu'da Latin alfabesi ve eski Yunan alfabesi kullanılmış.

FRİGLER (İÖ 750-546)

İÖ 1200 yıllarında batıdan göç eden güçlü kavimlerden olan Frigler, Hitit şehirlerinin harabeleri üzerine kendi şehirlerini kurmuşlar. Bir çok şehir kurmuş olan Frigler, maden ve ağaç işçiliğinde dokumacılıkta eski Yunanlılar'ı etkilemişler. Kral Midas mitolojisiyle ünlü olan Frigler İÖ 7. yüzyıl başlarında Kimmer akımına uğramış daha sonra İÖ 546 yılında da Pers istilasıyla yok olmuşlar.

DÜNYANIN İLK YAZILI ANLAŞMASI ANADOLU'DA

Kadeş antlaşması, İsa'dan önce 13. yüzyılda, Hitit devleti ile Mısır devleti arasında yapılmıştır. Bu devletler, o dönemin en güçlü devletleridir. Hitit kralı II. Hattuşili ile Mısır Kralı II. Ramses arasında yapılan bu barış antlaşmasının kil belgesi 1906 yılında, Hititlerin başkenti Hattuşaş'da bulunmuştur.

Bu belgeden önce, Mısır'da Karnak tapınağında stel üzerine Mısır hiyeroglifi ile yazılmış anlaşma metni bulunmuştu. Stel üzerindeki yazıda, Hitit kralı Hattuşili'nin antlaşma metnini gümüş üzerine yazdırıp Mısır'a gönderdiği belirtiliyordu.

Hattuşaş'da bulunan kil belge, çok kırık ve eksiktir. Anlaşmanın hemen hemen yarısı okunabilir. Belge o dönemin uluslararası dili olan Akadça ve çivi yazısıyla yazılmıştır. Özet olarak şunlar söylenmektedir:

"Mısır ülkesi kralı, herhangi birşey almak için, Hitit ülkesine saldırmayacaktır. Hitit ülkesi kralı da, herhangi birşey almak için Mısır ülkesine girmeyecektir."

▲ *Anadolumuzda alfabeyi ilk kullananlar Frigler oldular. Friglere dek, çivi yazı ve hiyeroglif kullanıldı. Biliyorsunuz bu iki yazı türünde de, yüzlerce işaret kullanılıyordu. Bu yüzden herkes bu yazıyı kolaylıkla öğrenemiyordu. Fotoğrafta, Eskişehir ilimizin yakınlarında bulunan bir Frig kaya anıtı görülüyor. Frigler bu yazılı anıtta, kendi alfabelerini kullandılar.*

Kadeş antlaşmasının kil tableti. Bu tablet, dünyamızdaki ilk yazılı antlaşmanın belgesidir.

Gelecek sayıda: Tarih boyu, Türklerin kullandıkları alfabeler.

BAŞ AŞAĞI DURAN PARA

Hep "el çabukluğunun gözü aldattığı" söylenir. Bu aslında doğru değil. Göz o denli duyarlı ki, sihirbaz tarafından yapılan en ufak bir hareketi bile kolaylıkla yakalayabilir. Bazı numaralar gayet yavaş yapılmalarına rağmen hile görülmeyebilir. İşte bu da onlardan biri.

İzleyiciye yüzünüzü dönerek elinizde bir kâğıt para tutun. Paradaki resim baş yukarı gelecek biçimde düz dursun.

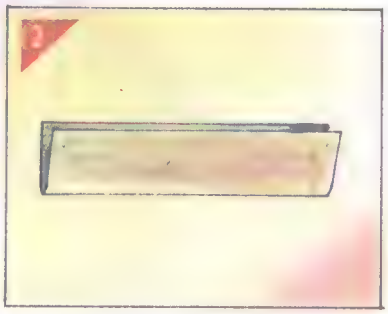

Yüzeydeki resimler izleyicinin hareketlerini takip etmesini sağlayacaktır. Parayı aşağıdan yukarı doğru ikiye katlayın

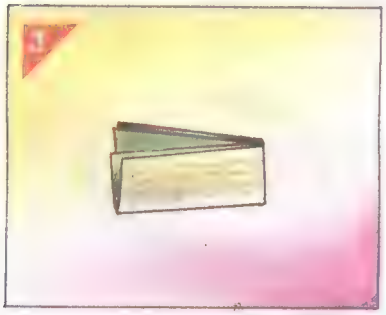

Şimdi kendinize doğru ikiye katlayın.

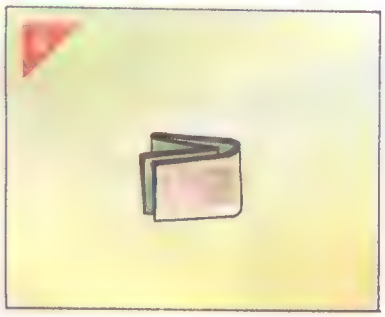

Bir kez daha ikiye katlayın.

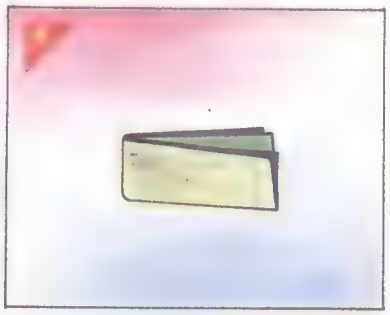

Bir saniye durun. İzleyicinin görüş açısında kalacak şekilde parayı hiç oynatmadan tutun. Sonra, sanki sizi şaşırtan bir şey olmuş gibi paraya bakın. Şimdi önden başlayarak açın.

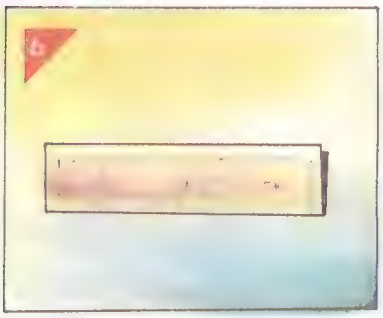

Hareketleriniz olabildiğince yavaş, nazik ve gizemli olsun.

Eğer doğru bir şekilde sunulursa bu numara oldukça etkili olacaktır.

En sonunda para tamamen açıldığında, mucizevi bir şekilde baş aşağı dönmüş olduğu görülecektir. ▶

Ünlü besteci Mozart, ölümünün 200. yılında tüm dünyada anılıyor.

YETENEK KÜPÜ

MOZART

Yazan: Dr. M. Ali KILIÇBAY

1756 yılının henüz başında, Avusturya'nın Salzburg kentinde yaşayan bazı orta halli ailelere, kapı kapı dolaşan çocuklar tarafından birer kart getirilir; üzerinde "Sizi 27 Ocak günü, akşamın sekizinde karımın, ne mutlu ki, bir erkek çocuk doğurduğundan haberdar ederim" diye yazmaktadır. O dönem için alışılmış, sıradan bir doğum bildirme usulü. Ama kartların altındaki imza hiç de sıradan değil. Ve olay, insanlık tarihinin kilometre taşlarından biri: Büyük müzik dahisi Wolfgang Gettlieb Mozart doğmuştur.

İhtişamının zirvesindeki Avusturya imparatorluğunda, Mozart'ın doğduğu yıllarda, sanatçılar toplumun önemli insanları arasında sayılmazlardı. Devrin gazetelerinde "bir soylu, iyi keman çalmasını bilen ve zor piyano sonatlarına eşlik edebilecek bir uşak arıyor" diye ilanların çıkması hiç de şaşırtıcı değildi. Küçük Mozart'ın müzisyenlerin uşaklarla eşdeğer sayılan konumlarını aşması için, büyük yeteneklere sahip olması gerekiyordu.

Mozart'ta yetenek fazlasıyla vardı. Çünkü daha beş yaşındayken beste yapmaya başlamıştı. Hem de bu işi iyi yapmaktaydı. Öylesine ki Avusturya arşidükü yakınlarına "biliyor musunuz, harika şekilde klavsen çalan bir çocuk varmış?" diye sorup durmaktadır. Zavallı arşidük, Mozart'ın beste yapabileceğine akıl erdiremeyip, onu yalnızca bir çalgıcı sanıyor. Buna bile büyük hayranlık duyuyordu. İşte o dönemde müziğin adeta tek dinleyicileri olan soylular Mozart'ı keşfetmişlerdi. Küçük dahi bu ününün sonucu olarak, imparatoriçe Maria Theresa'nın kucağına oturabilmiş ve onu yanağından öpüvermişti. Bir uşak için ne büyük şeref, ama acaba dahi olmasaydı, bu hareketinden ötürü başına neler gelirdi?

Mozart bir uşak değil, Avusturya'nın ve Avrupa'nın tüm soylularının üzerine titredikleri olağanüstü bir varlıktır. Bu durum onun, kısa yaşamının üçte birini yolculuklarda geçirmesini gerektirmiştir. Tüm Avrupa küçük dahiyi görmek, dinlemek bağrına basmak istemektedir. Fakat babası bu gezileri "kârlı bir iş" olarak gördüğünden, küçük müzisyen çocukluğunu yaşayamadığı gibi, erken yaşlarından itibaren hem vücutça, hem de ruhça yıpranarak, insanların onu hiç düşünmeden, sırf yeteneğinden yararlanmak istemelerinin bedelini çok genç yaşta ölerek ödeyecektir.

Her dahinin kaderi böyle oluyor galiba. Çok erkenden ortaya çıkan olağanüstü yetenekleri, onların kendilerine ait bir hayatları nın olmasını engelliyor. Tüm insanlığa malolan bu dahiler, bunalımlı bir hayat sürdürmek zorunda kalıyorlar. Mozart da üç kez gittiği ve müzik bilgilerini geştirdiği İtalya'da, adının bile değiştirildiğine tanık olacaktır. Almanca Gettlieb (tanrının sevdiği) olan adı, İtalyancaya Amadeo olarak çevrilecek ve ana dili Almanca olan Mozart, Latince Amadeus adıyla tanınacaktır. Bu da onun dünyaya maloldığunun semgesidir.

Çocukluğu olmayan Amadeus'un, gençliği de olmamıştır. Devrinin en büyük bestecilerinden ve virtüözlerinden biri sayılmasına rağmen, Mozart hiçbir zaman parasal sıkıntılardan kurtulamamış ve ölene kadar sürekli beste yapmak ve konser vermek zorunda kalmıştır. Yoksulluğun ve yoğun çalışmanın tükettiği bu büyük dünya vatandaşı, 1791'in 5 Aralığında, henüz 35 yaşındayken ölmüştür.

Amerikalı ünlü çağdaş müzik araştırmacısı Robbins Landon, Mozart'ın bir "pop-star" olduğunu düşünmektedir ve yargısında haklıdır. Çünkü 18. yüzyıl gibi bir dönemde, yüce sayılan herşeyin soyluların tekelinde olduğu bir sırada, müziği halka maletmiştir. Bugün yeryüzünde Mozart'ın müziğini anlayamayacak ve sevemeyecek herhangi bir kimse yoktur. Tüm müzik uzmanlarının birleştikleri nokta, Amadeus'un eserlerinden herhangi biri bir süre dinlendikten sonra, onda kendine yönelik birşeyler bulamayacak bir kimsenin olamayacağıdır.

Avusturya 1991'i Mozart yılı ilan etti. Ama Mozart'ı anmaya yönelik kapsamlı programlar yalnızca anavatanında uygulamaya konulmayacak. Tüm Avrupa ülkeleri ve ABD ile Kanada gibi Avrupa dışı ülkeler 1991'de çok geniş Mozart yılı programları düzenlemiş durumdalar. Hatta Mozart'a isim babalığı yapmış olan İtalya, bu açıdan Avusturya'yı bile geride bırakacağa benzemekte. Amadeus'un ölümünün 200. yılı, aynı zamanda insanlığın tümüne ait olan bu dahinin, üstelik "Saraydan Kız Kaçırma" operası ve "Türk Marşı"yla Türkiye'ye olan yoğun ilgisini de ortaya koymuş olan bu çağ ve sınır tanımayan dahinin, ülkemizde de yeniden keşfedilmesi, evrensel değerlere sahip çıkılması için iyi bir fırsat yaratmakta.

Mozart, onu sevmesini bilen Türk çocuklarına da aittir.

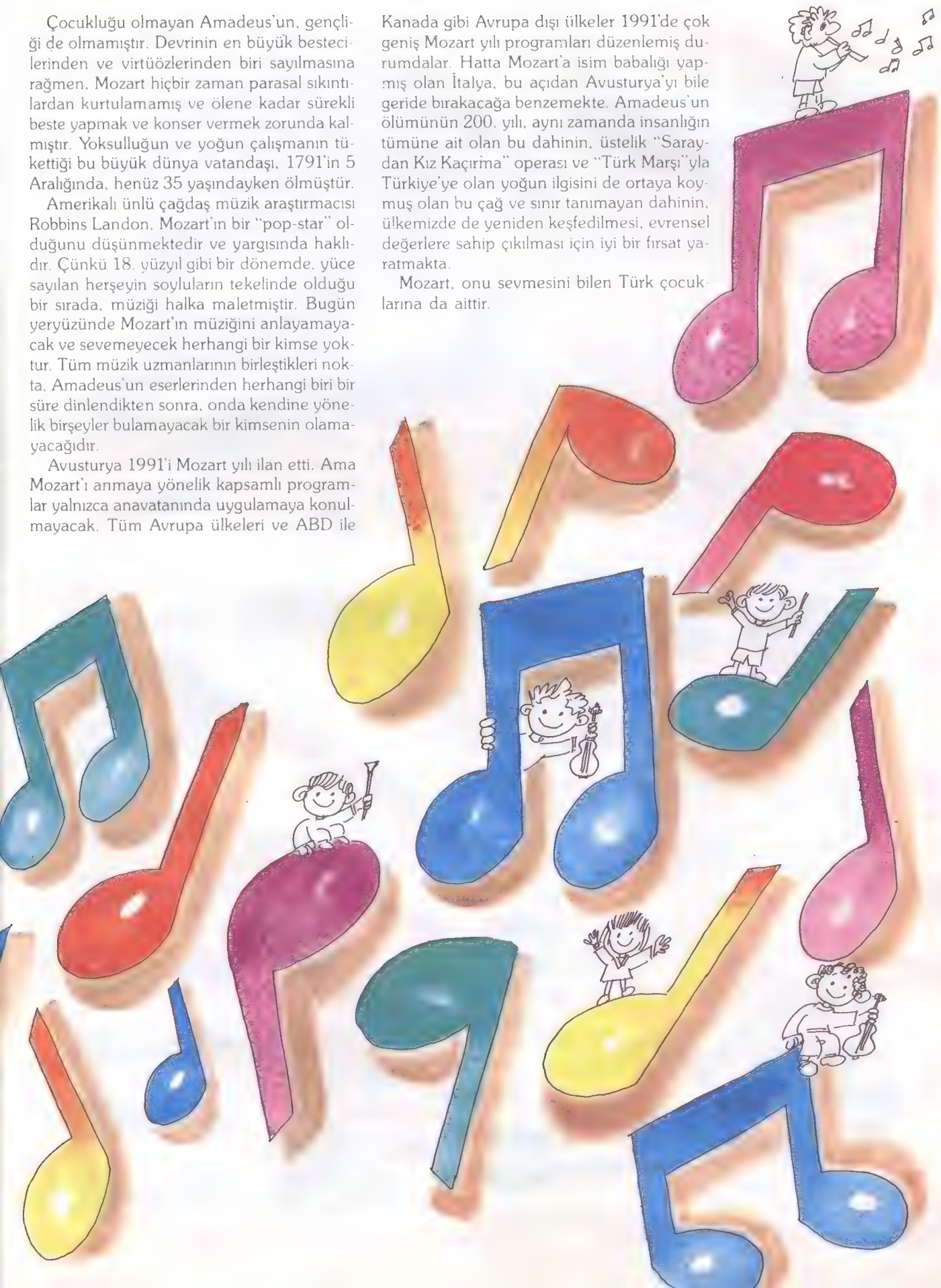

ÖDÜLLÜ BULMACA

Bulmacamızdaki ödüllendirme sisteminde bu sayımızda bir değişiklik yapıyoruz: Bulmacaların tümünü doğru yanıtlayan kardeşlerimize dilmece ve çınmece armağan edeceğiz. Fakat bununla yetinmeyip, Doğan Kardeş Kitaplığı'nın seçeceğiniz bir ürününü de size vereceğiz.

Yanıtlarınızı kupona yazdıktan sonra, kitap seçeneklerinden dilediğiniz birinin adını belirtin. Hem dilmece ve çınmece kazanacak hem de seçtiğiniz kitabı alacaksınız.

Başarılar!

ADRES:
Doğan Kardeş (Ödüllü Bulmaca)
Yeniçeriler Cad. Sinekli Medrese Sk. No: 1, Kat: 3

Yanıtlarınızın, en geç 28 Şubat tarihine kadar elimizde olması gerekir.

GEÇEN SAYININ YANITLARI

1- SAAT 3 00 de

2-

	1	2	3
	6	5	4
	7	8	9
	12	11	10
	13	14	15
	18	17	16
	19	20	21
+	24	23	22
	100	100	100

3- A YOLU

Bakalım, siz de Prof. Nimbüs kadar nişancı mısınız?

1'den 8'e kadar numaralanmış sekiz oku, hedef tahtasındaki sekiz hedefe öylesine yerleştirin ki;

- 1, 2, 3 ve 4 numaralı büyük hedef noktalarına isabet ettireceğiniz okların üzerindeki sayıların toplamı da,
- 5, 6, 7 ve 8 numaralı küçük hedeflere isabet ettireceğiniz okların üzerindeki sayıların toplamı da,
- Diyagonal olarak, 1, 5, 8 ve 4 ile 3, 7, 6 ve 2 numaralı hedeflere isabet ettireceğiniz okların üzerindeki sayıların toplamı da 18 olsun.

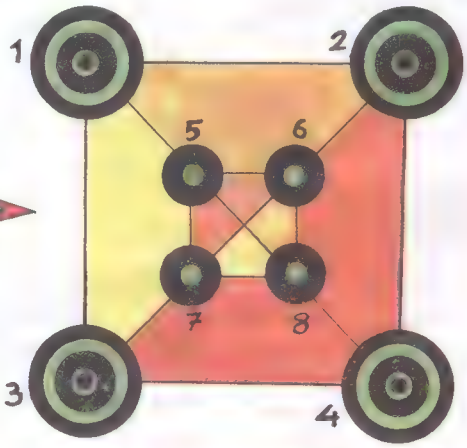

2

Prof. Nimbüs'ü kayak yaparken gösteren bu 6 resimden bir tanesi tamamlanmıştır. Acaba hangisi?

1

2

3

4

5

6

3

Dörder kareden oluşan beş adet dizi... Gördüğünüz gibi her dizinin son kareleri boş. Prof. Nimbüs, her dizideki boş kareyi, ilk üç karede yer alan, sayılar, şekiller ve harfler arasındaki mantık zincirini izleyerek kolayca doldurdu. Boş kareleri, siz de doldurabilir misiniz?

5 1 2 6	9 5 6 10	13 9 10 14	
1	4	16	
D	G	I	

ÇEKİRDEK

METİN, 3 TANESİ 2 LİRA OLAN ŞEKERLERDEN 1 TANE ALIRSAN KAÇ LİRA VERİRSİN?

3 TANESİ 2 LİRA OLURSA, 2 TANESİ 1 LİRA, 1 TANESİ...

YAŞASIN HİÇ PARA VERMEM ÖĞRETMENİM...

KAN EKİŞİ

Ben işimi bilirim...

GENÇ TELECARD'ım var.
Yapı Kredi'de hesap açtım, kartımı hemen yolladılar. Kullanımı çok kolay, çok da zevkli.

Haftalığımı alınca doğru TELE 24'e gidiyorum.
GENÇ TELECARD'ımla hepsini hesabıma yatırıyorum.
Sonra yanımda para olmuş olmamış, hiç sorun değil... Nasıl olsa bütün TELE 24'ler emrimde... İstediğim zaman, gece, gündüz, bayram, tatil, para çekiyorum.

Ne de olsa, GENÇ TELECARD'lıyım!...
İşimi bilirim.

14-18 yaş arasındaki gençler, Tele-İşlemli bir Yapı Kredi şubesinde hesap açarak GENÇ TELECARD sahibi olabilir. GENÇ TELECARD, Yapı Kredi'nin ücretsiz bir hizmetidir.

YAPI KREDİ
"hizmette sınır yoktur"

501 KİŞİYE

İşte süper fotoğraf makineniz:
Elektronik flaş, ışık uyarı sinyali, sabit net ayarı, koruyucu kapaklı objektif, özel çanta, ithal malı.

Lollipop Top Şeker'den süper fotoğraf makinesi.

5 Lollipop Top Şeker ambalajını aşağıdaki adrese gönderin, çekilişe katılın.

Çok zarf gönderin, şansınızı artırın.

PK 30 Aksaray-İstanbul.

Aşağıdaki kuponu eksiksiz doldurun. 5 tane Lollipop Top Şeker ambalajını bu kuponla birlikte 28 Şubat'a kadar, **PK 30 Aksaray-İstanbul** adresine gönderin. Çekilişe katılın, çok zarf gönderin şansınızı arttırın. Zarfın üzerine adresinizi yazmayı unutmayın.

Fotoğraf makinesi çekilişi için 5 tane Top Şeker ambalajını yolluyorum.

Adım, Soyadım:

Doğum tarihim:

Okulum:

Adresim:

Bu kampanya Milli Piyango İdaresinin 21.1.1991 BODB-1991 / 102-506 tarih ve sayılı izinleriyle düzenlenmiştir.

ÜLKER lollipop TOP ŞEKER

Birleşik Reklamcılar A.Ş.